JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA RAIS - TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

HALMASHAURI YA WILAYA YA RUFIJI

TATHIMINI YA VIHATARISHI, UWEZEKANO WA KUATHIRIKA NA UWEZO WA KUKABILIANA NA MAAFA

unicef

for every child

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA RAIS – TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

HALMASHAURI YA WILAYA YA RUFIJI

TATHMINI YA VIHATARISHI, UWEZEKANO WA KUATHIRIKA NA UWEZO WA KUKABILIANA NA MAAFA

MEI 2022

MUHTASARI

Halmashauri ya Rufiji inakabiliwa sana na majanga ya mafuriko ukame, ajali za (moto, majini na barabarani), wanyamapori, wadudu waharibifu, milipuko ya magonjwa, panya, ndege waharibifu, ajali na migogoro kati ya wakulima na wafugaji. Majanga haya, huifanya jamii kuwa katika hali hatarishi kila mwaka na hivyo kuhitaji mwitikio mkubwa katika kutambua visababishi vyake na kuhakikisha usimamizi wake ili kuimarisha jamii na wilaya kwa ujumla.

Ili kupunguza uwezekano wa watu kukabiliwa na hatari za asili na zinazosababishwa na wanadamu na kudhibiti majanga kwa njia ifaayo na ifaayo, jamii lazima zijue hatari zinazowakabili, na kuchukua hatua kulingana na maarifa hayo. Hii inasisitiza haja ya kuchanganua uwezekano wa watu au jamii kuathiriwa na hatari, pamoja na hali ya msingi ambayo hufanya maafa kutokea kwanza, kupitia Tathmini ya Hatari, Mazingira Hatarishi na Uwezo (RVCA).

RVCA kwa Halmashauri ya Rufiji ililenga kutambua hatari, mazingira magumu na uwezo katika wilaya hiyo. Matokeo ya RVCA yanaunda msingi wa utayarishaji wa Mpango wa Wilaya wa Kujiandaa na Kukabiliana na Maafa (EPRP) na Mkakati wa Kupunguza Vihatarishi vya Maafa (DRRS). Mgawo huo ulihusisha vipengele mbalimbali vya RVCA, kuanzia utambuzi wa hatari na uchanganuzi; kwa uchambuzi wa uwezo. Zaidi ya hayo, tathmini ilihusu nyanja za kijamii, kiuchumi na kimazingira kuhusiana na hatari, udhaifu na uwezo wao wa kukabiliana na maafa katika ngazi ya wilaya na vijiji. Mchanganyiko wa vipengele hivi ulilazimu matumizi ya mbinu mbalimbali katika ukusanyaji wa data za nyanjani. Kazi hii ilihusisha mbinu mbalimbali za kutathmini RVCA kwa wilaya ili kupata taarifa zinazohitajika katika ngazi ya wilaya, kijiji na kaya. Data za msingi na za upili(sekondari) zilikusanywa kwa kutumia zana mbalimbali na mbinu mbalimbali za kukusanya data. Mkakati huo ulikubaliwa katika warsha ya awali ya uwanja.

Matokeo ya utafiti yanaonyesha kuwa wilaya ya Rufiji iko katika hatari ya kukabiliwa na hatari kadhaa ambazo huathiri maisha ya kawaida ya jamii nyingi. Hali hii imechangiwa na Halmashauri hii kuwa katika ukanda wa mafuriko kutokana na kuzungukwa na bonde la Mto Rufiji ambalo hupokea maji kutoka mito ya Kilombero na Ruaha na mito mingine midogo midogo; na uwepo wa Hifadhi ya Pori la Selous ambalo husababisha mwingiliano wa wanyama waharibifu na shughuli za kibinadamu. Hata hivyo, majanga ya mafuriko, wanyama pori, na ukame ni hatari muhimu zaidi ambazo zimekuwa na athari kubwa kwa maisha ya watu. Majanga mengine, kama magonjwa ya milipuko, wadudu waharibifu, ndege waharibifu, migogoro ya wakulima na wafugaji pia huathiri

wilaya, ingawa kwa ukubwa wa kati hadi chini na kiwango. Matokeo yake, athari zao pia ni kwa kiwango cha kati na chini.

SHUKURANI

Maandalizi ya Tathmini ya Hatari, Mazingira Hatarishi na Uwezo Wilaya ya Rufiji yasingewezekana bila msaada mkubwa wa wadau wote waliohusika katika mchakato huo. Ningependa kutoa shukrani zangu kwa msaada wao mkubwa, mwongozo na maoni yaliyopokelewa katika mchakato wote.

Shukrani za pekee zimwendee Bi. Vivaoliva Shookwa kuongoza na kuwezesha mchakato na kuandika taarifa ya tathmini. Pia naishukuru Timu ya Kiufundi kutoka Ofisi ya Waziri Mkuu (Wilfrida Ngowi, Ally Mwatima, Nicodemus Botondo, Ewald Bonifasi, Edga Senga, Numpe Mwambeja, Ernest Mwasaga) kwa mwongozo wao, kuwezesha na kutoa maoni yao kuhusu taarifa hii.

Tunashukuru sana msaada mkubwa tulioupata kutoka Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Pwani, Wakuu wa Idara, Wakuu wa Vitengo na Wataalam wa Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji, taasisi za serikali, asasi za kiraia na vyombo vya habari katika uandaaji wa mpango huu. Tunapenda kuwashukuru kwa dhati timu ya Wataalam ya Wilaya kwa ushiriki wao katika kuandaa taarifa hii na kuwezesha zoezi hili. Timu ya Wataalam ilikuwa na msaada mkubwa katika kuandaa na kushiriki kuanzia ngazi ya wilaya mpaka kijiji zilizohusiana na kazi hii.

Utayarishaji wa taarifa hii ya tathmini usingewezekana bila kuungwa mkono na viongozi wa ngazi ya wilaya, kata na vijiji ambao walishiriki na kutoa uzoezi wao wakati wa mchakato wa kukusanya takwimu. Tunawashukuru kwa dhati kwa wakati wao, shauku na utayari wa kutoa taarifa na data inavyohitajika.

Mwisho kabisa, Tunapenda za dhati kwa Shirika la Kuhudumia Watoto la Umoja wa Mataifa (UNICEF) kwa msaada wa kifedha uliowezesha zoezi la tathimini hii ya kina kupitia Idara ya Maafa katika Ofisi ya Waziri Mkuu.

Mkurugenzi
IDARA YA URATIBU WA MAAFA,
OFISI YA WAZIRI MKUU

VIFUPISHO VYA MANENO

AEZ	Maeneo ya ikolojia
AMCOS	Vyama vya Ushirika wa Masoko ya Kilimo
DRRS	Mkakati wa Kujiandaa na Kukabiliana na Maafa
EPRP	Mpango wa Maandalizi ya Dharura na Majibu
SACCOS	Vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo
SOPs	Taratibu za Uendeshaji
TTCL	Kampuni ya Mawasiliano Tanzania
VICOBA	Benki za Jumuiya ya Kijiji
VVU/UKIMWI	Virusi vya Upungufu wa Kinga Mwilini/Ugonjwa wa Upungufu wa Kinga Mwilini

YALIYOMO

MUHTASARI ... 3
SHUKURANI ... 5
ORODHA YA MAJEDWALI ... 9
ORODHA YA MICHORO ... 9
ORODHA YA CHATI ... 10
SEHEMU YA KWANZA ... 11
1. Utangulizi ... 11
1.1. Lengo la tathmini ... 11
1.2. Malengo Mahususi ... 11
1.3. Walengwa ... 12
1.4. Uhusiano uliopo kati ya vihatarishi na uwezekano wa kuathirika ... 12
SEHEMU YA PILI ... 13
2. Maelezo kuhusu ilaya ... 13
2.1. Eneo la kijiografia ... 13
2.2. Eneo la Wilaya: ... 13
2.3. Kiutawala: ... 13
2.4. Idadi ya Watu na Ukuaji: ... 13
2.5. Topografia ... 14
2.6. Hali ya hewa ... 14
2.7. Halijoto ... 14
2.8. Mimea: ... 14
2.9. Maeneo ya ikolojia (AEZ) ... 14
2.10. Sekta Kuu za Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ... 15
2.10.1. Sekta ya Afya ... 16
2.10.2. Sekta ya Elimu ... 17
2.10.3. Sekta ya Maji ... 18
2.10.4. Sekta ya Maliasili ... 19
2.10.5. Sekta ya Miundombinu na Mawasiliano ... 20
2.10.6. Sekta ya Kilimo na Mifugo ... 21
2.10.7. Sekta ya Mipango na Maendeleo ... 23
SEHEMU YA TATU ... 23
3. Methodolojia ... Error! Bookmark not defined.
3.1. Mbinu ya kufikia walengwa wa tathimini ... 24
3.2. Uchambuzi ... 24
SEHEMU YA NNE ... 28
4. Uchambuzi wa Takwimu ... 28

4.1. Hatua ya Kwanza: Ufahamu wa jamii katika nyanja ya kijamii na kiuchumi 28
4.3. Hatua ya Tatu: Uchambuzi wa madhara 36
4.4. Hatua ya Nne: Uchambuzi wa Uwezo wa Kukabili 44
4.5. Hatua ya Tano: Uchambuzi wa Matendo ya Jamii 47
SURA YA TANO 50
5. Matokeo Muhimu, Mafanikio, Changamoto, Mapendekezo, Kifuatacho na Himitisho 50
5.7. Marejeleo .... Error! Bookmark not defined.

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1: Walengwa
Jedwali Na. 2: Huduma za Afya zinazopitkana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na.3: Huduma za Elimu zinazopitikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
JedwalibNa.4: Huduma za maji zinazopitikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na.5: Huduma za Maliasili zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na.6: Huduma za Miundombinu na Mawasiliano zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na. 7: Huduma za Kilimo na Mifugo zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na.8: Huduma za Kilimo na Mifugo zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili
Jedwali Na.9: Mgawanyo wa umri kwa vijiji vyote
Jedwali Na.10: Ukubwa wa Kaya
Jedwali Na.11: Vihatarishi vikuu na Uwezekano wa Kuathirika
Jedwali Na.12: Utambuzi wa Janga
Jedwali Na.13: Majanga yaliyotokea miaka ya karibuni
Jedwali Na.14: Kuonyesha mwenendo wa majanga yanavyojirudia
Jedwali Na.15 : Misimu ya Kutokea kwa Majanga
Jedwali Na.16: Viashiria vya Kiasili
Jedwali Na.17: Vielelezo vya Madhara ya Majanga
Jedwali Na.18: Kalenda ya shughuli za msimu kwa mwaka mzima
Jedwali Na.19: Matumizi ya Mazao
Jedwali Na.20: Majengo na Miundombinu iliyopo hatarini
Jedwali Na.21: Misaada kutoka nje kwa ajili ya kupunguza madhara ya majanga

ORODHA YA MICHORO

Mchoro Na.1: Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji
Mchoro Na.2: Mbinu za ukusanyaji taarifa
Mchoro Na.3: Idadi ya kaya zilihojiwa katika ngazi ya Kijiji
Mchoro Na.4: Idadi ya kaya zilihojiwa katika ngazi ya Kijiji
Mchoro Na.5: Wawakilishi katika makundi maalum
Mchoro Na.6: Mgawanyo wa wahojiwa kwa jinsia kwa kila kijiji
Mchoro Na.7: Kiwango cha kijiji kuathiriwa

Mchoro Na.8: Umiliki wa Ardhi
Mchoro Na.9: Matumizi ya Ardhi
Mchoro Na.10: Asilimia ya watu wanaokopa pamoja na riba ya mkopo
Mchoro Na.11: Matumizi ya Fedha za Mkopo
Mchoro Na.12:Picha ya Kisima
Mchoro Na.13: Ujuzi, Elimu na Uwezo Binafsi
Mchoro Na.14: Unaonyesha makundi ya waathiriwa wakati wa maafa
Mchoro Na.15: Makundi yanayoweza kuathirika baada ya maafa
Mchoro Na.16: Athari za Majanga katika Mali
Mchoro Na.17: Mali zisizouzika wakati wa majanga
Mchoro Na.18: Majukumu ya Wanawake wakati wa Maafa
Mchoro Na.19 : Rasimali zinazotumika kupunguza madhara ya majanga
Mchoro Na.20 : Mitazamo ya jamii kuhusu uwezekano wa kuathirika
Mchoro Na.21: Uwepo wa sera, miongozo

ORODHA YA CHATI

Chati Na.1 : Sensa ya 2002 na 2012

SEHEMU YA KWANZA

1. Utangulizi

Kila jamii inakabiliwa na hatari ya kukumbwa na maafa ya aina moja au nyingine, ikijumuisha majanga ya asili na majanga yanayosabishwa na shughuli za binadamu. Majanga ya asili kama vile mafuriko, ukame, mbawa kali, moto wa nyika na matetemeko ya ardhi, majanga yanayosabishwa na shughuli za binadamu kama vile kumwagika kwa kemikali au mlipuko. Maafa yanapotokea, yanaweza kusababisha kifo, majeraha, kuharibu nyumba, miundombinu, biashara na kuwaacha watu bila makazi na kazi. Nchini Tanzania, matukio na uharibifu wa mali kutokana na athari za maafa umekuwa ukiongezeka kwa kasi, ikichangiwa na jamii kuishi maeneo hatarishi, uelewa mdogo wa jamii kuhusu elimu ya maafa, utambuzi wa vihatarishi.

Halmashauri ya wilaya ya Rufiji umekua unakumbwa na majanga ikiwemo mafuriko makubwa, uvamizi wa wanyama kutoka Mbuga ya Selous, na athari za ukosefu wa mvua katika majira yake ya msimu ikiwa ni matokeo ya mabadiliko ya tabianchi, mashambulizi ya wadudu kwenye mazao na wanyama wa kufugwa, uharibifu wa mazingira na idadi ya watu, mali na shughuli za uchumi katika maeneo hatarishi haswa mabondeni.

Usimamizi madhubuti wa vihatarishi vya majanga ya asili na yale yatokanayo na shughuli za kibinadamu katika jamii ni muhimu katika kuzuia na kupunguza athari za maafa ili kujenga jamii stahimilivu kwa wakati wote. Aidha, jitihada za makusudi za kuendelea kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabia nchi linapewa kipaumbele katika Halmashauri.

1.1. Lengo la tathmini

Lengo kuu la tathmini ni kubainisha vihatarishi, uwezekano wa kuathirika na uwezo wa kukabili maafa wilayani. Taarifa ya tathimini hii itachingia kuandaa mpango wa kujiandaa na kukabiliana na maafa, pia kutengeneza mkakati wa kujiandaa na kukabiliana na maafa na katika Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji.

1.2. Malengo Mahususi

- Kuwajengea uwezo watendaji wa Halmashauri ya Rufiji jinsi ya kubainisha vihatarishi, athari za maafa na kutumia uwezo uliopo Kujiandaa Na Kukabiliana Na Maafa.
- Kundaa Mpango wa Kujiandaa na Kukabiliana.
- Kuandaa Mpango Mkakati wa Halmashauri wa Kupunguza Vihatarishi Vya Maafa.
- Kutoa mapendekezo kwa ajili ya usimamizi wa hatari za maafa, kujenga uwezo wa kustahimili majanga na usimamizi wa dharura wa kibinadamu katika Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji.

1.3. Walengwa

- Tathmini ililenga kukusanya taarifa kutoka katika ngazi ya wilaya iliyoofanyika katika Kata nne (Utete, Mohoro, Ngarambe na Chumbi) na vijiji vinne (Chumbi A, Mohoro Magharibi, Ngarambe na Nyamakurukuru) ambavyo ni vilitumika kama kiwakilishi (sample) kwa jamii nzima ya Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji;
- Jumla ya watu 143 walishiriki katika utoaji wa taarifa na takwimu katika ngazi ya wilaya mpaka kijiji.

Jedwali 1: Walengwa

Namba	Kata	Kijiji
1.	Utete	Nyamakurukuru/Siasa
2.	Ngarambe	Ngarambe Magharibi
3.	Mohoro	Mohoro Magharibi
4.	Chumbi	Chumbi A

1.4. Uhusiano uliopo kati ya vihatarishi na uwezekano wa kuathirika

Uhusiano wa vihatarishi na uwezekano wa kuathirika unapimwa kwa kuangali uwezo wa jamii katika kujiandaa na kukabili maafa. Endapo uwezekano wa kuathirika uko juu, hali ya majanga ni tishio, na uwezo wa jamii uko chini hivyo jamii iko katika mazingira hatarishi. Ikiwa uwezekano wa kuathirika uko chini, hali ya majanga uko chini na uwezo wa jamii ni mkubwa, jamii hii hutambulika kuwa na uwezo wa kukabili na kurejesha hali baada ya athari ya maafa. Hapo chini ni formula inaonesha uhusiano uliopo kati ya vihatarishi na uwezekano wa kuathirika.

$$\text{Vihatarishi (Risk)} = \frac{\text{Janga X Uwezekano wa Kuathirika}}{\text{Uwezo wa Jamii}}$$

Hivyo, Majanga/maafa ni jambo la kimtambuka linalohitaji kujumuishwa na kuainishwa katika kila sekta zilizopo katika Halmashauri. Hizo sekta ni pamoja na Ardhi, Elimu, Afya, Miundombinu na Mawasiliano, Fedha, Tehama, Usambazaji wa Maji, Mipango Na Maendeleo. Hii itachangia kujenga jamii stahimilivu wakati wote ambao ni kabla, wakati na baada ya Maafa.

SEHEMU YA PILI

2. Maelezo kuhusu Wilaya

2.1. Eneo la kijiografia

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ni miongoni mwa Halmashauri tisa za mkoa wa Pwani iliyoanzishwa Julai 1, 1975 na Mheshimiwa Rashid Mfaume Kawawa. Jina la Wilaya linatokana na Mto Rufiji unaopitia Halmashauri ya Wilaya.

Imepakana na Kaskazini na Halmashauri za Wilaya ya Kisarawe na Kibiti, Mashariki na Kibiti, Kusini na Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa (Mkoa wa Lindi), Wilaya ya Rufiji upande wa Kusini-Magharibi na Mkoa wa Morogoro upande wa Magharibi. Iko 80 kusini mwa Ikweta, 380 40' Mashariki mwa Greenwich na iko karibu mita 37 juu ya usawa wa bahari. Kwa upande wa kitambulisho cha kimataifa, baraza la Wilaya liko kati ya latitudo 60 na 80 kusini mwa Ikweta na kati ya longitudo 37030' na 400 mashariki mwa Greenwich.

2.2. Eneo la Wilaya

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ina jumla ya eneo la 9,485sq. km kwa maeneo ya ardhi na maji. Takriban kilomita za mraba 1,656.62 ni hifadhi za misitu huku Pori la Akiba la Selous lina ukubwa wa kilomita za mraba 6,258. Ni takriban kilomita 200 kusini mwa Dar es salaam.

2.3. Kiutawala

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji imegawanyika katika kata 13, tarafa 3, mamlaka ya miji 1, kata 13, vijiji 38, vitongoji 177 na kaya 21,484.

2.4. Idadi ya Watu na Ukuaji

Idadi ya watu katika Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji imepata ukuaji mkubwa, mwaka 2002 idadi ya wakazi ilihesabiwa kuwa sawa na ongezeko la idadi ya watu 1 na mwaka 2012.

Chati 1 : Sensa ya 2002 na 2012

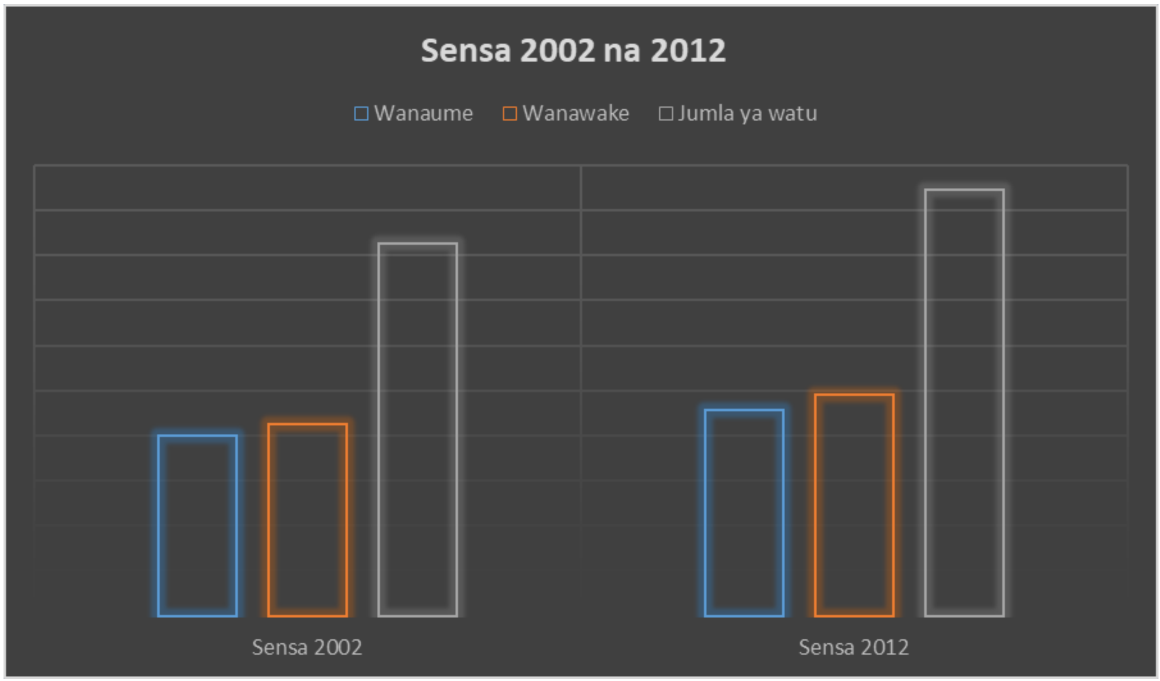

2.5. Topografia

Halmashauri hupokea mvua za kati ya 800mm na 1,000mm kila mwaka, zinazonyesha kati ya miezi ya Novemba hadi Januari kwa takriban siku 60 na Machi au wakati mwingine Aprili hadi Mei na msimu wa kiangazi kuanzia Januari hadi katikati ya Machi na Juni hadi Oktoba.

2.6. Hali ya hewa

Hali ya hewa ya Halmashauri ya Wilaya inahusishwa kwa ukaribu na kanda mbili za mandhari, Kanda ya Plateau (High area) yenye mwinuko wa mita 200 kutoka usawa wa bahari yenye wastani wa joto la 330C na Ukanda wa Mafuriko ulio kwenye mwinuko wa takriban mita 100 juu ya usawa wa bahari na wastani wa joto la 300C.

2.7. Halijoto

Joto ni kati ya 200C - 330C na halijoto ya juu zaidi hupatikana kati ya Septemba na Oktoba/Novemba kabla tu ya mvua kuanza. Hali ya joto hupungua polepole katika mwezi Februari, na kisha inabaki sawa hadi Mei. Kuanzia Mei hadi Agosti halmashauri hupata joto la chini.

2.8. Mimea:

Uoto wa Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji huundwa hasa na misitu ya tropiki na nyanda za majani zilizofunikwa na misitu ya Miombo iliyochanganyika na uoto wa ardhioevu wa mbuga yenye misitu na mbuga. Misitu ya Miombo ni misitu ya asili, ambayo inapatikana kata za Chumbi, Mohoro na Umwe.

2.9. Maeneo ya ikolojia

Wilaya ina kanda mbili bainifu za kilimo-ikolojia, ambazo ni, Kanda ya Plateau (eneo la Juu) na Ukanda wa Uwanda wa Mafuriko. Kanda hizi zinatofautishwa na aina ya mvua,

hali ya hewa, urefu na sifa za udongo ambazo pia huamua aina ya shughuli inayopaswa kufanywa.

Ukanda wa Plateau (Eneo la Juu)

- ✓ Ukanda wa nyanda za juu ni kati ya uwanda wa mafuriko wa Rufiji na Wilaya za Kisarawe na Kibiti upande wa Kaskazini. Kwa upande wa Kusini iko kati ya uwanda wa mafuriko na Wilaya ya Kilwa/Rufiji. Hii inajulikana kama Milima ya Matumbi. Udongo wa hapa ni wa kichanga, na kichanga unaofaa kwa kilimo cha korosho, nazi, ufuta, mihogo, mahindi, maharage, mtama, mpunga, mboga mboga na mtama. Matunda kama vile machungwa, mapapai na mananasi ni mengi. Kanda inahusu Kata ya Mbwara.

Eneo tambarare la Mafuriko

- ✓ Ukanda huu upo kando ya bonde la mto Rufiji. Huanzia kwa mita 200 kutoka usawa wa bahari ambapo mto huo unaacha mwinuko wa Stigler's gorge na kuenea kwenye sakafu ya bonde tambarare na kuenea hadi kilomita 130 chini ya mto hadi Delta na Pwani. Mazao yanayolimwa ni mchele (ambao ndio chakula kikuu), mahindi, mpunga, kunde, maboga, matunda na mboga kwa chakula; mengine ni korosho, pamba na simsim kama mazao ya biashara. Ukanda wa tambarare za mafuriko unajumuisha kata za Mwaseni, Kipugira, Ngorongo, Mkongo, Utete, Ikwiriri, Mgomba, Umwe, Chumbi na Mohoro.

- ✓ Mto Rufiji huwa na mafuriko wakati wa masika. Saizi ya tambarare za mafuriko ni kilomita za mraba 130 na inaenea kutoka magharibi hadi mashariki. Upana wake ni kilomita 7-35 inayojumuisha maziwa kumi na tatu ya oxbow, vinamasi kadhaa vya kudumu na vya msimu pamoja na idadi ya vijito.
- ✓ Uwanda huu unajumuisha amana za alluvial zinazojumuisha mchanga, silts na udongo mara nyingi huwa na tabaka nyingi. Hata hivyo uchambuzi wa udongo umebaini kuwa kuna aina tatu za udongo ambazo ni, tifutifu ya kichanga, tifutifu ya kichanga na tifutifu.
- ✓ Udongo wa tifutifu wa kichanga hauna uwezekano wa kumwagilia maji kwa sababu ni mchanga mgumu, unaopitisha maji na kukumbwa na mafuriko ya mara kwa mara. Udongo wa tifutifu wa kichanga kwa ujumla ni wa kichanga na unaotolewa maji vizuri. Haya yana uwezekano mzuri wa upandaji wa mazao ya mvua na umwagiliaji wa mazao ya nyayo kavu.
- ✓ Udongo wa tifutifu una muundo mzuri na wenye rutuba ya juu lakini mifereji ya maji isiyo kamilifu. Yanafaa sana kwa umwagiliaji wa mpunga wa ardhioevu na mazao ya nyayo kavu kama vile pamba. Kwa mujibu wa Lema, 1979, kilimo cha uwanda wa mafuriko wa Rufiji kina sifa ya vipindi viwili vya kulima, ambavyo vinapishana. Hiki ni kipindi cha mafuriko kinachojulikana kama 'masika' na mdororo wa mafuriko unaojulikana kama 'mlao'.

2.10. Sekta Kuu za Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ina idadi ya sekta saba (7) ambazo zinatekeleza majukumu yake katika utoaji wa huduma mathubuti katika jamii ya wilaya hii. Sekta hizi

zinauwezo wa kuainisha viathirika, kuonyesha uwezekano wa kuathirika na kueleza Uwezo wa Halmshauri katika kujiandaa na kukabili maafa. Uhitaji wa kuandaa Mpango na Mkakati wa jinsi ya kupunguza vihatarishi, kujiandaa na kukabiliana na Maafa ni muhimu uwepo, ila watendaji wa Halmashauri wanahitaji elimu juu ya usimamizi wa maafa wa kisekta na jinsi ya utoaji wa huduma za kibinadamu wakati maafa.

Mchoro 1: Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji

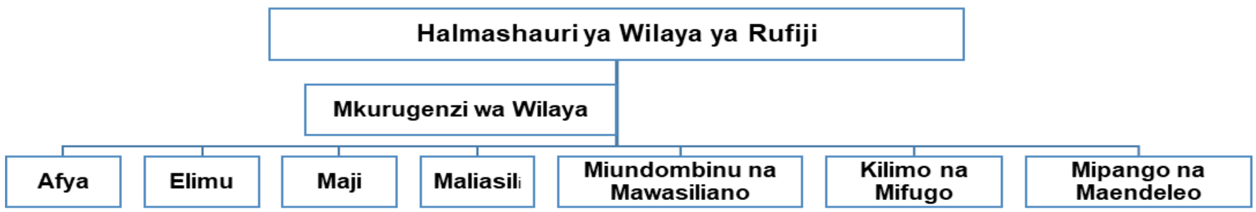

Chanzo:

2.10.1. Sekta ya Afya

Ina mchango mkubwa katika utoaji wa elimu juu ya kujikinga na kudhibiti magonjwa ya maambukizi kama ukimwi, corona, vifua vikuu, na utapiamlo. Sekta hii nimuhimu kuhakikisha vituo vya afya vinajengwa sehemu salama na yenye kufikika kwa urahisi, havikumbwi na mafuriko. Upatikanaji wa vifaa vya kutoa huduma, watoa huduma wa afya, madawa wakati wa maafa ni muhimu kwa ajili ya kuokoa maisha na kupunguza madhira kwa wepesi. Jedwali 2 hapo chini unaonyesha vihatarishi, uwezekano wa kuathiriwa na uwezo wa kukabili katika ngazi ya halmshauri ya wilaya.

Jedwali 2: Huduma za Afya zinazopitkana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
1.	Lengo la Sekta	✓ Kuboresha afya na ustawi wa watu kupitia utoaji wa huduma bora za afya kwa msisitizo

		kwa makundi hatarishi
2.	Elimu za Afya	✓ Kujikinga na kudhibiti magonjwa ya kuambukiza hasa VVU/UKIMWI ✓ Kuimarisha huduma za afya ya uzazi na mtoto kupitia utoaji wa huduma bora za afya ✓ Kuhamasisha jamii kuhusu umuhimu wa kujifungua katika vituo vya kutolea huduma za afya na kuhudhuria kliniki ya afya ya uzazi na mtoto.
3.	Huduma za Afya	✓ Hospitali ya halmashauri (1) ✓ Vituo vya Afya (4) ✓ Zahanati za serikali (33) ✓ Zahanati za watu binafsi (5)
4.	Vihatarishi vya afya	✓ Kuwepo kwa mito (Rufiji,Mohoro na Ngarambe) iliyokaribu na baadhi ya vituo vya kutolea huduma za afya.
5.	Uwezekano wa kuathirika	✓ Kuwepo kwa vituo vya kutolewa huduma za afya kandokando ya mito na kufikiwa na mafuriko. ✓ Miundombinu duni ya barabara kwa mfano Zahanati ya Ngarambe.
6.	Uwezo wa Halmshauri kukabili	✓ Kuwepo kwa wataalam wanaoshauri na kutoa elimu ya afya juu ya kujikinga na magonjwa ya Mlipuko /Kuambukiza.

2.10.2. Sekta ya Elimu

Ni sekta muhimu katika kuhakikisha elimu juu ya kupunguza vihatarishi, kujiandaa na kukabili maafa inatolewa kuanzia shule za awali mpaka elimu ya juu. Hii itasaidia kuongeza uelewa, ujuzi katika kujiandaa na kukabiliana na maafa. Tathimini inaonyesha, mashule ni sehemu ya majengo ambayo hutumika sana wakati wa kukabiliana na maafa, hivyo ni vema kuwa na mbiundombinu imara ya maji safi na maji taka nyakati zote.

Jedwali 3: Huduma za Elimu zinazopitikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
1.	Lengo la Sekta	✓ Kusimamia utekelezaji wa sera ya elimu katika shule za awali, msingi na Sekondari

2.	Idadi ya Shule za Sekondari, Msingi na Awali	✓ Awali: 55 ✓ Msingi:53 ✓ Sekondari:12
3.	Vihatarishi vya ukosefu wa elimu	✓ Vivuko visivyo vya huhakika kwenye mito na mabwawa ✓ Njia hatarishi zipitazo kwenye mito na misitu
4.	Uwezekano wa kuathirika kwa ukosefu wa elimu.	✓ Kuongezeka kwa umasikini. ✓ Maradhi na ujinga ✓ Kutojua kusoma na kuandika ✓ Utegemezi ✓ Mimba za utotoni
5.	Uwezo wa Halmasshauri kikukabili	✓ Kutoa elimu kwa jamii na wazazi jinsi ya kukabiliana na majanga au maafa ili kuchukuwa tahadhari ya kutosha na miundombinu yote ya kijamii inatakiwa kujengwa maeneo ya miinuko na si mabondeni

2.10.3. Sekta ya Maji

Halmashauri hii ina sehemu kubwa ilizongukwa na vyanzo vya maji vya Mto Rufiji, na kupelekea jamii kuwekwa katika uwezekano wa juu wa kuathirika na athari za majanga zitokanazo na uharibifu wa vyanzo, kupasuka kwa kingo za mito. Uchafuzi wa vyanzo huleta magonjwa ya kuhara, vikipasuka huleta maafa katika jamii. Hivyo miundombinu ya maji inapaswa kulindwa na kuimarishwa ili kuiweka jamii katika sehemu salama, kuepusha vifo na upotevu wa mali. Pia kuhakikisha upatikanaji wa maji safi na salama wakati wa majanga.

Jedwali 4: Huduma za maji zinazopitikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
1.	Lengo la Sekta	✓ Kuhakikisha uthabiti wa mfumo ikolojia kupitia

		uhifadhi wa misitu, viumbe hai, vyanzo vya maji na rutuba ya udongo.
2.	Vyanzo vya maji vilivyopo	✓ Rufiji kuna Hifadhi ya Selous yenye vyanzo vingi vya maji na wanyama pori ndani na nje ya Hifadhi
3.	Matumizi ya vyanzo vya maji	✓ Matumizi ya maji majumbani ✓ Kufanya shughuli za kilimo cha umwagiliaji Mdogomdogo.
4.	Vihatarishi vya vyanzo vya maji	✓ Kujaa kwa mito na kusambaa maeneo ya vyanzo vya maji.
5.	Uwezekano wa kuathirika kwa vyanzo vya maji	✓ Kuwepo kwa vyanzo vya maji na makazi kandokando ya mito (mabondeni) na kupokea maji ya mvua kumba kutoka Mikoa ya jirani Morogoro, Iringa na Lindi.
6.	Uwezo wa Halmashauri kukabili	✓ Kuwepo kwa wataalam wanaoshauri na kutoa elimu ya afya juu ya kujikinga na magonjwa ya Mlipuko.

2.10.4. Sekta ya Maliasili

Hii inalenga kuhakikisha upatikanaji endelevu wa mazao na huduma za misitu kwa kudumisha maeneo ya misitu ya kutosha chini ya usimamizi madhubuti, uundaji wa ajira na fedha za kigeni kupitia matumizi endelevu ya maliasili. Pia inalenga kuhakikisha uthabiti wa mfumo ikolojia kupitia uhifadhi wa misitu, bioanuwai, vyanzo vya maji na rutuba ya udongo. Rufiji kuna Hifadhi ya Selous yenye vyanzo vingi vya maji na wanyama pori ndani na nje ya Hifadhi. Matokeo ya tathimini imeonyesha kwamba uvamizi wa wanyama pori ni moja ya janga kubwa katika halmashauri hii kwani Tembo, Simba, Chui wamepelekea vifo na majeruhi kwa wananchi, pia huvamia mazao yao. Pia hakuna elimu dhidi ya kujikinga, kujiandaa na kukabili majanga yanayoletwa na wanyama pori.

Jedwali 5: Huduma za Maliasili zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
1.	Lengo la Sekta	✓ Kuhakikisha uthabiti wa mfumo ikolojia kupitia uhifadhi wa misitu, viumbe hai, vyanzo vya

		maji na rutuba ya udongo.
2.	Maliasili zilizopo	✓ Kuna ardhi kubwa isiyo na tija/rutuba inayofaa kwa upanuzi zaidi wa misitu na uwekezaji pamoja na maeneo ya wazi yaliyowekwa mahali tofauti kulingana na mahitaji na vipaumbele vya wawekezaji ✓ Rufiji kuna Hifadhi ya Selous yenye vyanzo vingi vya maji na wanyama pori ndani na nje ya Hifadhi
3.	Vihatarishi vya Maliasili kukumbwa na janga	✓ Kuwepo na muungiliano wa wanyamapori maeneo ya makazi.
4.	Uwezekano wa kuathirika na janga	✓ Makazi kuwepo pembezoni mwa hifadhi ya selous
5.	Uwezo wa Halmshauri kukabili	✓ Kuwepo kwa wataalam wanaoshauri na kutoa mbinu za kukabiliana na wanyapori

2.10.5. Sekta ya Miundombinu na Mawasiliano

Wilaya inavuka kwa barabara ya kuu ya ukanda wa Kusini (Kilwa road) inayoanzia Dar es Salaam hadi Mbambabay. Mtandao wa barabara ndani ya Wilaya upo vizuri na unapitika misimu yote ya miaka licha ya changamoto zinazokabili baadhi ya maeneo kwa mfano katika baadhi ya vijiji barabara hazipitiki katika msimu wa mvua kwa sababu nyingi ni za aina ya ardhi. Aidha Rufiji inatambulika vyema na mtandao wa mawasiliano ambapo vijiji vingi vimeunganishwa kupitia mtandao wa simu za Vodacom, Tigo, Airtel na Halotel.

Jedwali 6: Huduma za Miundombinu na Mawasiliano zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
1.	Lengo la Sekta	**Miundombinu** ✓ Kuwa na miundombinu ya uhakika ya barabara na Umeme ndani ya wilaya ya Rufiji

		Mawasiliano ✓ Kuwa na mawasiliano ya uhakika ya mitandao ya simu.
2.	Miundombinu na Mawasiliano yaliyopo	**Miundombinu** ✓ Wilaya inavuka kwa barabara ya Great Southern (Kilwa road) inayoanzia Dar es Salaam hadi Mbambabay **Mawasiliano** ✓ Mtandao wa simu za Vodacom, Tigo, Airtel na Halotel.
3.	Vihatarishi vya miundombinu na mawasiliano	**Mbiundombinu** ✓ Baadhi ya maeneo kwa mfano katika baadhi ya vijiji barabara hazipitiki katika msimu wa mvua kwa sababu nyingi ni za aina ya ardhi **Mawasiliano** ✓ Baadhi ya maeneo kutokuwa na mawasiliano ya uhakika kipindi cha mvua nyingi kwa sababu ya kukosa mafuta ya kuendeshea minara ya simu.
4.	Uwezekano wa kuathirika na janga katika miundombinu na mawasiliano	✓ Kuwepo kwa Minara ya simu na miundombinu ya barabara iliyojengwa maeneo ya mabondani.
5.	Uwezo wa Halmshauri kukabili	✓ Kuwepo kwa Boti ya uokoaji na ufutiliaji pamoja na wataalam Kuhakikisha jamii yote iliyoweka makazi maeneo ya mabondeni inahamishiwa maeneo ya mwiinuko yaliyotengwa rasmi kwa matumizi bora ya Ardhi kwa shughuli mbalimbali

2.10.6. Sekta ya Kilimo na Mifugo

Kilimo ni kitega uchumi kikuu katika halmashauri hii, ingawa kinatekelezwa kwa kiwango kidogo kutokana na ukosefu wa wawekezaji katika eneo hili na masoko ya mazao ndani na nje ya nchi. Upatikanaji wa elimu ya kilimo cha kisasa ungesaidia wananchi kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabia nchi ambayo inakumba kwa kiasi kikubwa kilimo kwa kupata mafuriko na ukame katika misimu na vipindi visivyotarajiwa. Hivi karibuni kumekuwepo na ongezeko la wafugaji kutoka kanda ya ziwa Victoria, Mashariki na kaskazini mwa Tanzania hasa kutoka Shinyanga, Mwanza, Manyara, Morogoro na Arusha. Hii imepelekea kuongezeka kwa migogoro kati ya wakulima na wafugaji zinatokana na vihatarishi vya ukosefu wa eneo la malisho, uhaba wa mvua na upungufu wa maji katika vyanzo vya maji.

Jedwali 7: Huduma za Kilimo na Mifugo zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo

1.	Lengo la Sekta	**Kilimo** ✓ Kuunganisha mazao ya kilimo na soko la ndani na nje ya nchi ili kuwarahisishia wakulima wadogo kuuza mazao yao nje ya Mkoa pamoja na kuvuka mipaka ya kimataifa ✓ Uhitaji wawekezaji wanaotaka kujitosa kwa mkono na wakulima kufanya wanaweza kupata upanuzi wa mtaji **Mifugo**
2.	Mazao	**Kilimo** ✓ Korosho, Mboga, Mihogo, Mtama, Ufuta, Mahindi, Mpunga, Kunde, mbaazi, karanga, Nazi, viazi vitamu na maharagwe ya Kifaransa **Mifugo** ✓ Punda, mbuzi, kondoo, kuku, ng'ombe na bata
3.	Mbinu za kisekta	**Kilimo** ✓ Wakulima wanafanya kilimo cha kitamaduni kwa kutumia samadi ya asili ya shamba
4.	Vihatarishi vya Kilimo na Mifugo kukumbwa na janga	**Kilimo** ✓ Maeneo ya kilimo kuzuungukwa na Mkondo wa Mto Rufiji, Mohoro, Ngarambe na Mabwawa 14. **Ufugaji** ✓ Kumekuwepo na ongezeko la wafugaji kutoka kanda ya ziwa Victoria, Mashariki na kaskazini mwa Tanzania hasa kutoka Shinyanga, Mwanza, Manyara, Morogoro na Arusha
5.	Uwezekano wa kuathirika na janga	**Kilimo** ✓ Kuwepo na mtririliko wa maji ya mvua kubwa zinazonyesha kutoka mikoa ya jirani (Morogoro na Iringa) **Mifugo** ✓ Kuwepo na muuungiliano wa matumizi ya Ardhi kati ya wakulima na wafugaji kutokana na ongezeko kubwa la mifugo ukilinganisha na maeneo yaliyotengwa ya malisho
6.	Uwezo wa Halmshauri kukabili	**Kilimo** ✓ Kuwepo kwa Boti ya uokoaji na ufutiliaji pamoja na wataalam Kuhakikisha jamii inayofanya shughuli za kilimo mabondeni inahamishiwa kabla ya athari za mafuriko

		kutokea.

2.10.7. Sekta ya Mipango na Maendeleo

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ina malengi ya kuhakikisha inatengezea mpango mkakati wa kujiandaa na kubaliana na majanga ikiwemo kuhakikisha kamati ya maafa inafahamu wajibu na majukumu yake, kuna vikosi vya kitaalumu na vifaa, elimu ya kujiandaa na kukabili maafa inatolewa katika jamii ikiwemo tahadhari ya onyo la awali, vihatarishi, pia inashirikisha wadau na sekta binafsi katika kujenga uwezo wa sekta hii.

Jedwali 8: Huduma za Kilimo na Mifugo zinazopatikana Halmashauri, vihatarishi, uwezo wa kukabili

Na.	Shughuli	Maelezo
a	Lengo la Sekta	✓ Kuwa na mpango mkakati kwa kukabiliana na majanga/ Maafa wa Halmashauri.
2.	Njanya kuu za mipango na maendeleo Wilayani	✓ Kuhakikisha kamati ya maafa ya Wilaya inaratibu na kusimamia shughuli zote za maafa ili kupunguza na kuondoa kabisa maeneo hatarishi kwa maendeleoya wilaya.
3.	Mikakati za kisekta	✓ Upanuzi wa viwanda kutoka kwa wawekezaji wanaotaka kuwekeza kwenye sekta hiyo kwa kuzingatia kuwa Wilaya imetenga maeneo kadhaa kwa ajili ya uwekezaji
4.	Vihatarishi vya mipango na maendeleo	**Mipango na Maendeleo** ✓ Kuwepo kwa matumizi ya ardhi kwa kutokufyata matumizi bora ya ardhi jamii kuweka makazi maeneo ya kandokando ya mto Rufiji (mabondeni)
5.	Uwezekano wa kuathirika na janga	✓ Wananchi kuweka makazi maeneo ya kandokando ya mto Rufiji.
6.	Uwezo wa Halmshauri kukabili	✓ Kuwepo kwa Boti ya uokoaji na ufutiliaji pamoja na wataalam Kuhakikisha jamii yote iliyoweka makazi maeneo ya mabondeni inahamishiwa maeneo ya mwiinuko yaliyotengwa rasmi kwa matumizi bora ya Ardhi kwa shughuli mbalimbali.

SEHEMU YA TATU

3. Mbinu za tathmnini

Ukusanyaji taarifa ulitumia mbinu kuu mbili (2) katika kufanikisha utekelezaji wa shughuli nzima ya kufanya tathimini ya vihatarishi, uwezekano wa kuathirika na uwezo wa kukabili maafa katika Halmashauri hii. Mbinu hizo: **Mbinu za Msingi na Mbinu za sekondari**. Mbinu hizi ziliwezesha utekelezaji wa tathimini hii ikiwa ni pamoja na

ukusanyaji wa data za msingi na za upili(sekondari). Muundo wa tathmini, mbinu na zana za kukusanya takwimu, uteuzi wa maeneo ya shambani, maeneo ya uchunguzi wa kaya na ratiba ya safari za nyanjani ilihusisha wajumbe wa timu ya menejimenti ya wilaya, mamlaka za mitaa za vijiji. Mbinu mbalimbali za Tathmini Shirikishi Vijijini zilitumika ili kupata majibu na taarifa kutoka kwa washiriki, ikiwa ni pamoja na ramani ya hatari/rasilimali/udhaifu, kalenda ya matukio ya kihistoria, michoro ya Venn, alama/cheo cha matrix, na mijadala iliyokamilika kwa kutumia mwongozo wa dodoso.

Mchoro 2: Mbinu za ukusanyaji taarifa

Mbinu ya tathmini ilijumuisha mbinu mchanganyiko ambazo zilichangia utatuzi wa taarifa yaani data ya uchunguzi wa kaya na mapitio ya hati, mijadala ya vikundi lengwa, na uchunguzi wa wanatimu kwa kuzingatia makundi maalum (Watu Wenye Ulemavu, Wazee).

3.1. Mbinu ya kufikia walengwa wa tathimini

Ushirikishwaji na Uwajibikaji wa Jamii (Community Engagement and Accountability) ilikua ni mojawapo ya mbinu ya kufanikisha upatikanaji wa taarifa na majibu ya dodoso husika kwa kuhakikisha ushirikishwaji wa wanajamii katika kuchagua mahali na muda wa kukutana, kupata ridhaa ya kufanya tathimini na wao, kuzingatia muda katika kipindi hiki cha mfungo wa Ramadhani. Wanajamii walitupeleka maeneo yanayokumbwa na mafuriko, mito inayounganishwa vijiji, mashamba na kaya zilizokumbwa na mafuriko.

3.2. Uchambuzi wa Mbinu za Ukusanyaji wa Taarifa

3.2.1. Mbinu ya Msingi:

Mbinu hii ilijumuisha matumizi ya dodoso, maeneo ya kutembelea maeneo yenye maafa, mahojiano muhimu na kamati ya usimamizi wa maafa ya kijiji, na majadiliano ya vikundi na wanawake, wanaume na watu wenye mahitaji maalum. Viongozi wa mitaa

walishauriwa ili kutoa ushauri juu ya wakati unaofaa na mahali pazuri pa mikutano na mahojiano.

Tulizingatia ushirikishwaji wa uongozi wa vijiji husika katika kushauri muda na sehemu ya kukutanikia kwa ajili ya kuwafahamisha lengo na tathimini ikiwepo kuwapa elimu fupi juu ya tofauti kati ya janga na maafa. Wawakilishi wa Kijiji waliridhishwa na ufahamu wa elimu hii ambayo iliwezesha katika kutoa majibu sahihi wakati wa mahujiano na kaya zilizochaguliwa.

Pia, mratibu wa maafa Halmashauri ya Wilaya alituma taarifa ya kuhusu idadi ya kaya zinazohitajika, idadi na mtu anahitajika katika kundi lengwa ikiwemo ufafanuzi juu ya kamati ya maafa ya Kijiji kama ipo au la ili kuwa na sampuli ambayo itakua na ufahamu mahususi juu ya vihatarishi, uwezekano wa kuathirika na uwezo wa kukabiliana na maafa.

a. Ngazi ya Wilaya

Jumla ya wakuu wa idara saba (7) walihojiwa ili kutoa taarifa, uzoefu juu ya vihahatarishi vya maafa , utayari na uwezo. Idara hizo ni pamoja na: maji, afya, elimu, mipango na maendeleo, fedha, miundombinu na mawasiliano, kilimo na mifugo.

b. Ngazi ya Kaya

Jumla ya vijiji vinne (4) vilitambuliwa kutoka kwa kila kata 13 kushiriki katika zoezi hili kwa kuzingati umbali, maafa kujirudia jirudia, na historia ya maafa ya mafuriko, ukame na uvamizi wa wanyama pori. Hojaji ilifikia kaya 122 ambazo zilichaguliwa kama sampuli ya uwakilishi yenye ukubwa wa 25-30. Sampuli iliyohojiwa ilikuwa na wahojiwa 122 kutoka vijiji vinne (4) wanaume 60 (49.18%) na wanawake 62 (50.8%). Matokeo yalionyesha kijiji cha Ngarambe Magharibi kilikuwa na jumla ya watu 55, Chumbi A watu 26, Mohoro watu 19 na Nyamakurukuru/watu 20 ambapo kijiji cha Ngarambe kina wakazi 27 (22.5%) na wanawake 28 (23.33%) na jumla ya waliohojiwa. Mohoro ina idadi ndogo ya wanaume 2 (1.67%) ambapo kijiji cha Nyamakurukuru kilikuwa na idadi ndogo ya wahojiwa 2 wanawake (1.67). Kwa hivyo, idadi ya watu waliohojiwa (mwalimu,

Usaili kwa kutumia dodoso katika ngazi ya kaya

Picha by: Vivaoliva Shoo (Kijiji cha Mohoro Magharibi)

Mchoro 4: Idadi ya kaya zilihojiwa katika ngazi ya Kijiji

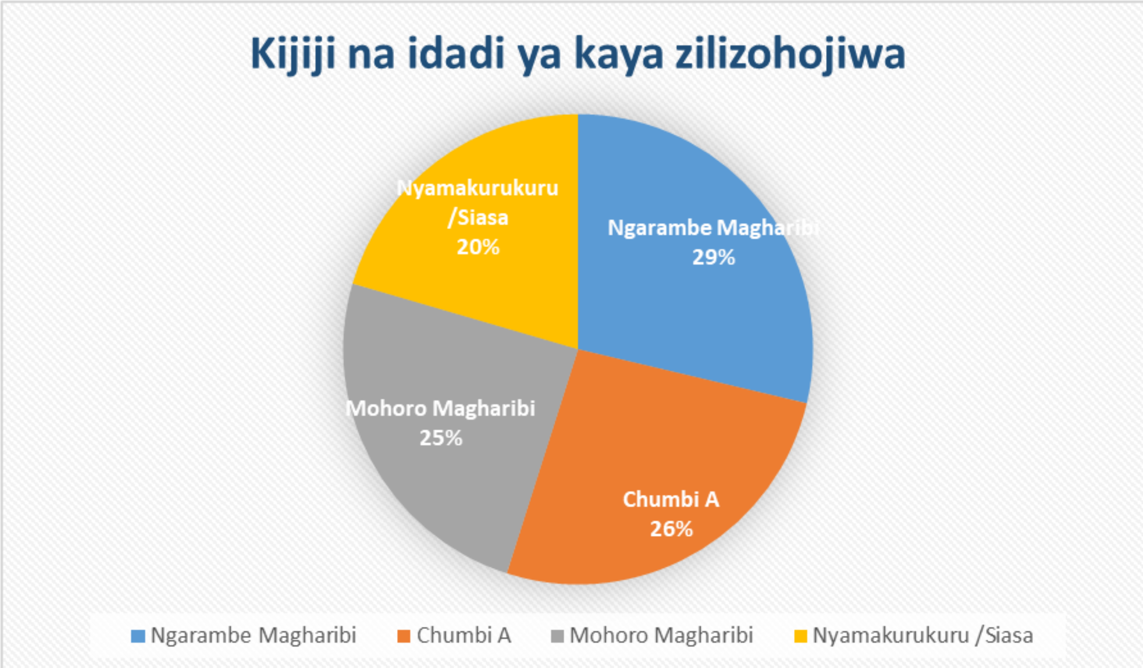

c. Vikundi Lengwa

Jumla ya vikundi 16 vilifikiwa kutoka katika vijiji 4 vilivyoainishwa vilivyojumuisha viongozi wa vijiji, kamati ya maafa ya kijiji, watu wenye ushawishi, wazee na wawakilishi kutoka vituo vya afya, shule za msingi au sekondari, vikundi vya dini, wanaume, wanawake na vijana na watu maalum.

i.

Kushoto: Kikao cha utangulizi kwa wanakijiji na *Kulia:* kundi lengo na kamati ya uongozi wa Kijiji

Picha by: Vivaoliva Shoo (Kushoto -Chumbi A na Kulia-Nyamakurukuru)

Mchoro 5: Wawakilishi katika makundi maalum

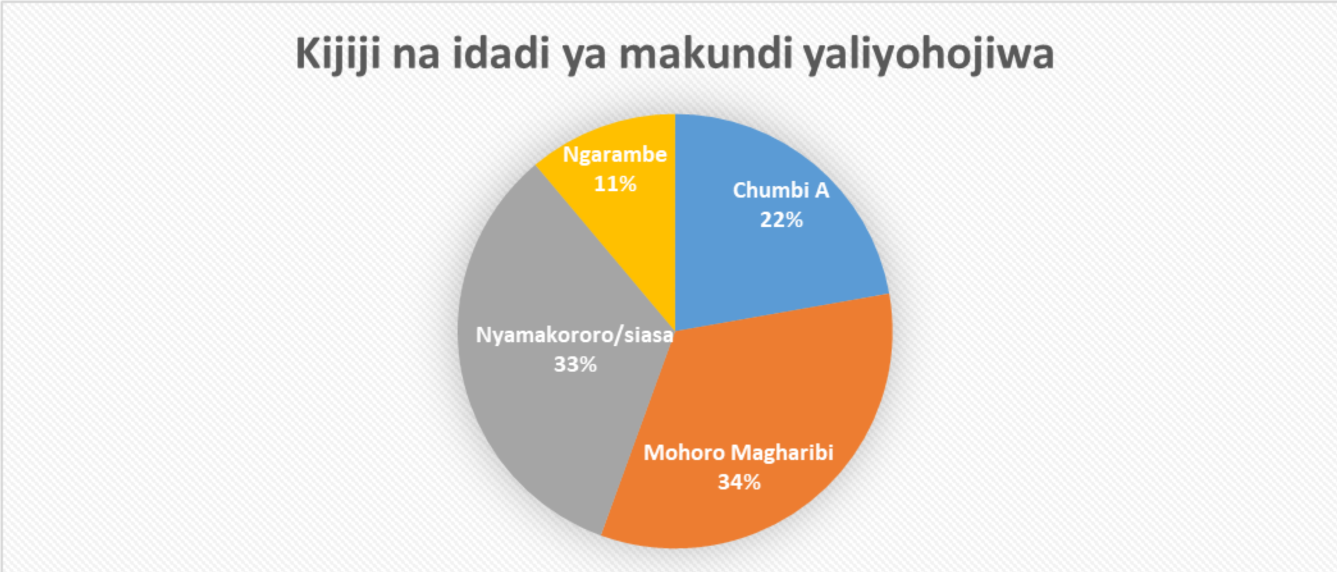

3.2.2. Mbinu za Sekondari

.Hii ni pamoja na ukusanyaji wa wasifu wa wilaya, ramani ya kijiografia ya wilaya, na wasifu wa maafa (miaka 5), ukusanyaji wa takwimu mahususi za kisekta na taarifa kutoka kwa mkuu wa idara wa halmashauri ya Rufiji. Idara hizo zilijumuisha Afya, Ardhi, Elimu, Maji, Maliasili, Miundombinu na Mawasiliano, Kilimo na Mifugo, Mipango na Maendeleo.

3.2.3. Mbinu ya uchunguziilitumika wakati wa mahojiano ya kaya katika vijiji 4 vilivyochaguliwa. Hiipia ilipongeza data na taarifa zilizokusanywa kupitia dodoso.

SEHEMU YA NNE

4. Uchambuzi wa Takwimu

Uchambuzi wa takwimu unaangalia hatua zote zilizowekwa katika dodoso la tathimini hii, kuonyesha matokeo, viwango na uchambuzi wa kina juu ya tathmini hii. Hatua zifuatazo ndizo zilikuwepo katika dodoso nazo:-

1. **Hatua ya Kwanza**: Ufahamu wa jamii katika nyanja ya kijamii na kiuchumi
2. **Hatua ya Pili:** Utambuzi wa janga na uchambuzi wake
3. **Hatua ya Tatu:** Uchambuzi wa madhara
4. **Hatua ya Nne:** Uchambuzi wa uwezo wa kukabili
5. **Hatua ya Tano:** Uchambuzi wa Matendo ya Jamii

4.1. Hatua ya Kwanza: Ufahamu wa jamii katika nyanja ya kijamii na kiuchumi

4.1.1. Jinsia ya waliohojiwa

Jumla ya idadi ya waliohojiwa ni 122 kutoka vijiji vipatavyo vinne (4) wanaume 60 (49.18%) na wanawake 62 (50.8%). Matokeo yanaonyesha kijiji cha Ngarambe Magharibi jumla ya watu 55, Chumbi A watu 26, Mohoro watu 19 na Nyamakurukuru /Siasa watu 20 ambapo kijiji cha Ngarambe kimechukua idadi ya wanaume 27 (22.5%) na wanawake 28 (23.33%) na ya jumla yote ya wahojiwa. Mohoro imechukua idadi ndogo ya wanaume wawili 2(1.67%) ambapo kijiji cha Nyamakurukuru/Siasa kilikua na idadi ndogo ya wahojiwa wanawake 2 (1.67%). Kulingana na matokeo haya katika ulinganishi wa kujiandaa na kukabili maafa, wanaume wanachukua nafasi kubwa sana wakati uokozi, kuhamisha familia, na kutimiza mahitaji ya msingi ikiwemo chakula na malazi wa familia zao na wanawake wanachukua jukumu kubwa la kuangalia watoto na wategemezi wengine katika familia. Hivyo umuhimu wa kuwapa elimu mahsusi, vifaa na mfumo wa kupataa tahadhari ya onyo la awali ni muhimu kuokoa maisha na mali zao.

Mchoro 6: Mgawanyo wa wahojiwa kwa jinsia kwa kila kijiji

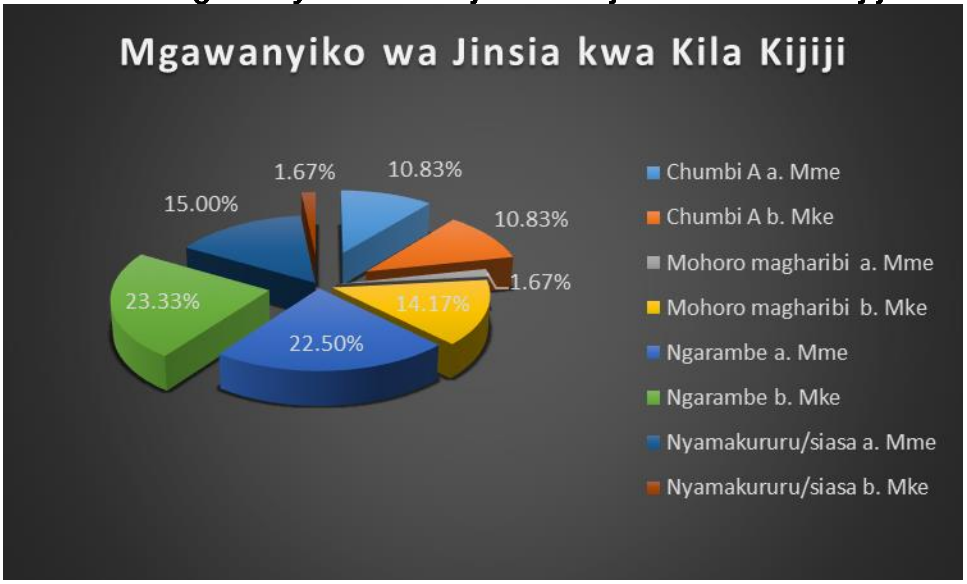

4.1.2. Mgawanyo wa umri wa wahojiwa

Kuhusu muundo wa umri wa wahojiwa, matokeo yanaonyesha kuwa wengi wa wahojiwa waliohojiwa katika vijiji vyote vinne walikuwa vijana (54) wenye umri kuanzia miaka 18-40, wakifuatiwa na kundi la watu wazima (49) wenye umri wa kuanzia miaka 41-59 na wazee wapatao 19 wenye umri kuanzia miaka 60-90. Mgawanyo huu inaonyesha utayari wa vijana katika kupata maarifa juu ya kujiandaa na kukabiliana na maafa, pia umuhimu wa kupatikanaji wa taarifa za majanga ya miaka iliyopita kutoka kundi la wazee.Hii ni muhimu katika kupata ulinganisho wa majanga yaliyopo na yaliyopita ili kutengeneza mkakati wa kujiandaa na kukabili maafa.

Jedwali 9: Mgawanyo wa umri kwa vijiji vyote

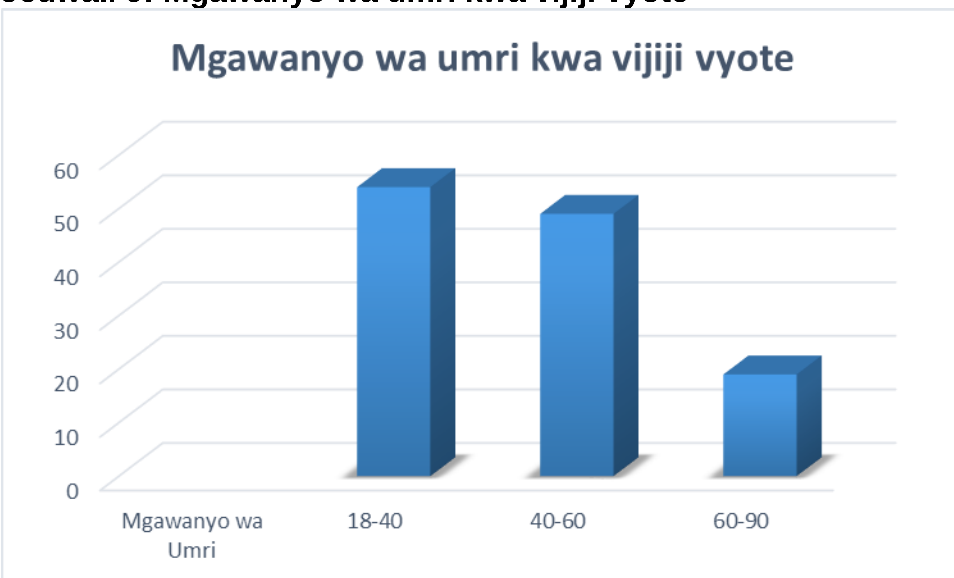

4.1.3. Ukubwa wa kaya

Kuhusu ukubwa wa kaya, matokeo yanaonyesha kuwa idadi ya kaya yenye watu wengi ni kati ya 4-6, kijiji cha cha Ngarambe kinaongoza kuchukua idadi hii (22.95%), kaya yenye watu wachache 1-3 ipo zaidi katika kijiji cha Chumbi A na Ngarambe (1.64%) kama inavyoonyeshwa kwenye Jedwali 8. Kaya zenye idadi kubwa wa watu, hunahitaji uchumi imara katika kupata mahitaji muhimu ya kimsingi ikiwemo kujilinda dhidi ya athari za majanga pindi yanapotokea. Iwapo uwezo ni mdogo, kiwango cha kuathiriwa na majanga ni kikubwa na uwezo wa kukabiliana ni mdogo na kuwa katika mazingira hatarishi zaidi ya kuathiriwa.

Jedwali 10: Ukubwa wa Kaya

Idadi ya wanakaya	Mohoro		Ngarambe		Nyamakururu		Chumbi A	
	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %
Watu 1-3	2	1.64%	2	1.64%	3	2.46%	5	4.1%
Watu 4-6	12	9.84%	28	22.95%	13	10.66%	1	0.82%

Zaidi ya watu 6	7	5.74%	22	18.03%	5	4.1%	21	17.21%

4.1.4. Kiwango cha elimu cha wahojiwa

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji inakabiliwa na uhaba wa elimu na utaalamu katika utambuzi wa majanga, kujiandaa na kukabili majanga yanayowakumba. Uchambuzi wa kaya zilizofanyiwa utafiti unaonyesha kuwa asilimia kubwa zaidi ya waliohojiwa wengi wao wamefikia elimu ya shule ya msingi (75.21%). Katika eneo ambao utafiti umefanywa inaonyesha kuna shule za awali 55, shule za msingi 53 na sekondari 12 ila licha ya jitihada ya kuwa na idadi hiyo za shule ila bado kiwango cha elimu katika vijiji ni kidogo. Idadi kubwa wana elimu ya msingi (75.21%) na wasio na elimu rasmi (12.82%). Jedwali la 9 hapo chini linaonyesha kiwango wa elimu ya wahojiwa.

Jedwali la 9: Kiwango cha elimu cha wahojiwa

Ngazi ya elimu	Idadi	Asilimia %
Elimu ya msingi	88	75.21%
Elimu ya sekondari	11	9.40%
Elimu ya juu	2	1.71%
Hana elimu rasmi	15	12.82%
Mengineyo	**1**	**0.85%**

4.2. Hatua ya Pili: Utambuzi wa janga na uchambuzi wake

Wananchi wamekuwa wanakabiliwa na majanga aina ya mafuriko, uvamizi wa wanyama pori katika makazi na maghala ya mazao, ukame, wadudu waharibifu, mapigano kati ya wakulima na wafugaji. Jedwali la 10 hapo chini linaonyesha kwamba, vihatarishi vikuu ni mafuriko, ukame na uvamizi wa wanyamapori ambavyo vinaweka jamii katika uwezekano mkubwa wa kuathiriwa navyo na vilevile havipewi kipaumbele katika kuchukua hatua za utatuzi za kupunguza /kuondoa vihatarishi, kujiandaa na kukabiliana navyo.

Jedwali 11: Vihatarishi vikuu na Uwezekano wa Kuathirika

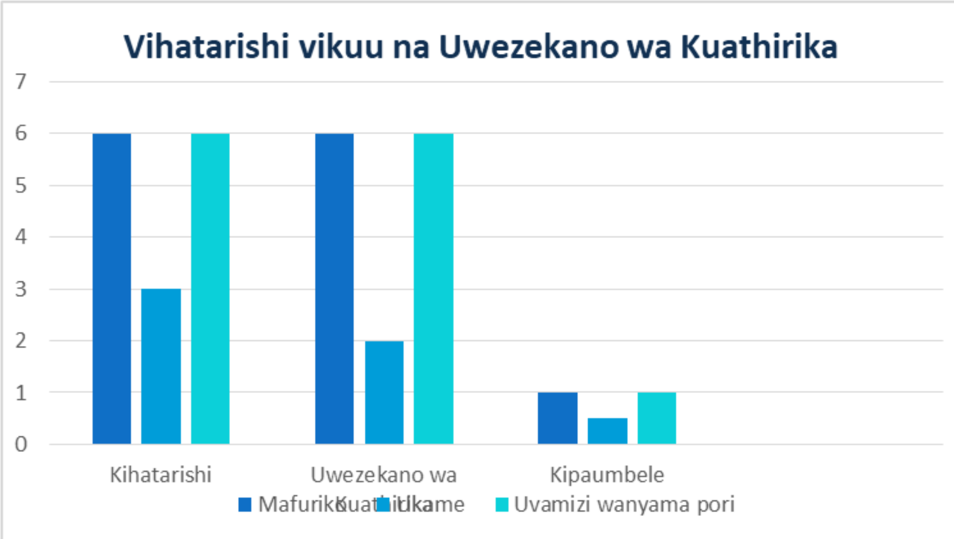

Majanga ya mafuriko, uvamizi wa wanyama pori katika makazi na maghala ya mazao, ukame, wadudu waharibifu, mapigano kati ya wakulima na wafugaji yamepelekea madhara ya maafa kuwa makubwa kutokana na vihatarishi kuwa juu, uwezekano wa kuathirika na janga ni mkubwa ambao ni kuishi katika bonde la mto Rufiji, vijiji vimeunganishwa na madaraja yasio rasmi, na mbuga ya wanyama (Selou). Madhara ni pamoja na kupoteza uhai, kuathirika kwa vitega uchumi, vifaa vya kilimo, na kupoteza mazao yaliyovunwa.

Jedwali 12: Utambuzi wa Janga

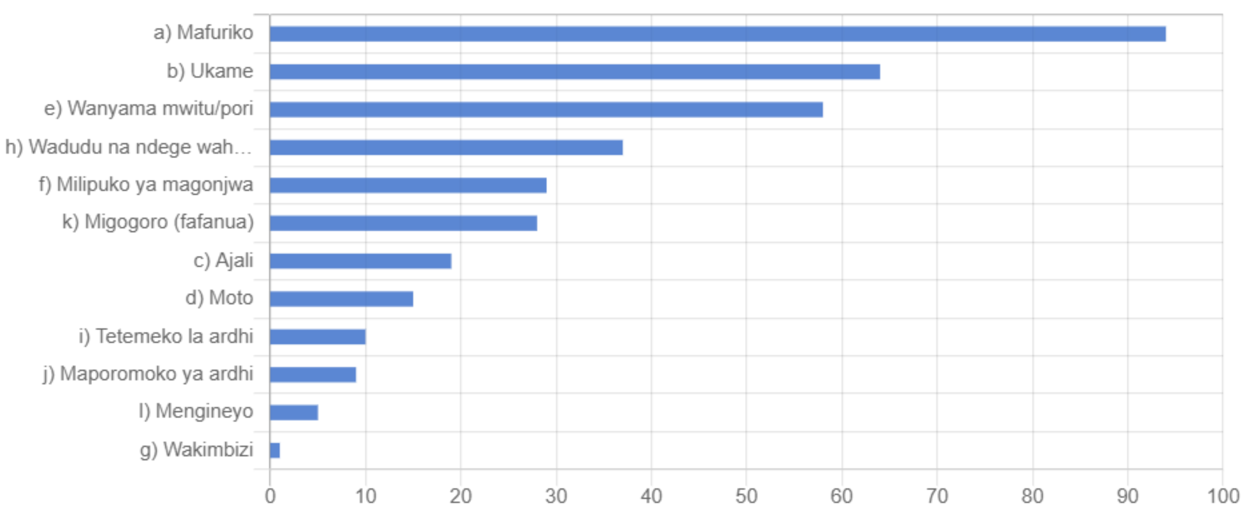

4.2.1. Historia ya majanga

Historia inaonyesha kwamba katika vijiji vilivyofanyiwa utafiti majanga yaliosababisha maafa katika siku za karibuni yalikua kati ya mwaka 2010-2022 ambapo idadi kubwa ya wahojiwa (89%) wamesema maafa yametokea kati ya miaka ya 2012-2022 na waliobaki wamesema kati ya 2012 kushuka chini (11%). Kwenye jedwali kivuli kimewekwa kuanzia 2010-2022 kuonyesha kipindi cha miaka ambayo majanga makubwa yalitokea. Kipindi cha miaka 3 kumetokea mafuriko, hii inaonyesha juhudi mahsusi zinahatajika juu ya kujiandaa na kukabiliana na mafuriko katika ngazi ya jamii. Ilisemekana wakati wa mafuriko uokoaji hutumia madimbwi na boti ili kuhamisha wakazia, hivyo jitihada za ukusanyaji vifaa vya uokoaji, elimu na uhamishaji kabla ya majanga ni muhimu kuokoa maisha na mali za wananchi.

Jedwali 13: Majanga yaliyotokea miaka ya karibuni

Mwaka	1970	1980	1990	2000	2010	2020-2022
Mafuriko						
Ukame						
Wanyama Pori						
Mapigano Wakulima na Wafugaji						

4.2.2. Kujirudia Kwa Maafa

Tafiti zinaonyesha kwamba maafa yamekua yakijirudia kila mwaka (57.02%) na hivyo basi mwenendo wa janga unazidi kuongezeka (58.33%) kutokana na mabadiliko ya tabia nchi, uwezo mdogo wa jamii kukabiliana na athari za mabadiliko hayo. Pindi maafa yanayopotokea hukaa katika ya miezi 3-6 hadi kufikia kikomo katika jamii.Hii imepelekea kurudisha nyuma shughuli za kimaendeleo, hivyo uhitaji wa elimu, miundombinu ya jinsi ya kukabiliana na mabadiliko ya tabia nchi ni muhimu ili kupunguza athari za majanga katika jamii.

Jedwali 14: Kuonyesha mwenendo wa majanga yanavyojirudia

Kujirudia kwa maafa	Idadi ya wahojiwa	Asilimia	Muenendo wa janga kujirudia	Asilimia
Mara chache	24	19.83%	Inaongezeka	58.33%
Kila mwaka	69	57.02%	Inapungua	19.17%
Kila baada ya miaka miwili	17	14.05%	Haibadiliki	15.83%
Mengineyo	11	9.09%	Nyingine	6.67%

Hali ya matukio ya majanga kwa ujumla yamekua yanaongezeka kutokana na mabadiliko ya hali ya hewa, na hupatwa na majanga ya mafuriko na ukame katika miezi ya mwenzi Februari-Aprili ya kila mwaka. Mafuriko hutokea pale mvua zinaponyesha kwa wingi, endapo hakuna mvua hupatwa na ukame katika mieizi hiyo ambayo mvua haikunyesha. Uhitaji wa elimu juu ya viashiria vya majanga, kujiandaa na kukabili ni muhimu ili kuokoa maisha ya watu na mali zao. Jedwali la 14 linaonyesha kalenda ya matukio ya majanga

Jedwali 15: Misimu ya Kutokea kwa Majanga

Na	Aina ya Janga		Kipindi cha kutokea majanga											
			Jan	Feb	Ma	Apr	Mei	Juni	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
1.	Mafuriko													
2.	Ukame													
3.		Wakali/pori												
	Wanyamapori	waharibifu												
4.	Wadudu waharibifu													
5.	Milipuko ya magonjwa													
6.	Ndege waharibifu													
7.	Migogoro ya wakulima na wafugaji													
8.		Barabarani												
		majini												
	Ajali za	moto												
9.	Panya													

4.2.3. Viashiria vya kiasili vya tahadhari za awali

Wananchi wamekua wanatumia viashiria vya tahadhari ya awali juu ya uwezekano wa majanga kutokea kwa kutumia njia mbili:

1. Viashiria vya asili
2. Viashiria vya kitaalamu (utabiri wa hali ya hewa).

Viashiria vya asili na kitaalamu vimekua vinatumika katika:-

- ✓ Kutabiri uwepo wa janga la mafuriko
- ✓ Ongezeko la maji kwenye mto kupita kiasi kwa muda mfupi,
- ✓ Kuporomoka kwa udongo kwenye kingo za mto pamoja
- ✓ Kuhama kwa ndege wanaishi kwenye bode la mto Rufiji.
- ✓ Uwepo wa janga la ukame ni kiashiria cha asili hutumika kutambua kutokea kwa wadudu wanaoshambulia mazao kabla ya kunyesha mvua za masika.

Wakati wa kujiandaa na maafa / tahadhari ya awali wananchi wamekua wakipokea taarifa kutokea kwa uongozi wa Kijiji juu ya ujio wa janga haswa mvua kubwa ambazo hunyesha mikoa ya jirani (Iringa na Morogoro) na kusababisha mto ruaha na kilombero

kujaa na kupasua kingo zake. Maji haya ya mvua huelekea mto Rufiji na kusababisha maafa ya mafuriko ambapo wakati mwingine inataarifiwa kwamba mvua inakua haijanyesha katika wilaya ya Rufiji ila hukumbwa na maafa hayo. Njia kuu ya mawasiliano ni simu ambapo iliripotiwa kwa *Kijiji cha Nyamakurukuru hupokea taarifa za ujio wa mvua kutoka kwa vijana wanaofanya kazi Stigielers George kwamba mvua imenyesha huko na wanakijiji waanze kuhama kwenda sehemu salama*. Mitandao ya simu inayopatikana ni Tigo, Vodacom, Halotel, Airtel na TTCL. Miundombinu ya barabara inahitaji kurekebishwa ili kurahisisha uokoaji na uhamishaji wa wananchi wakati wa maafa.

Matokeo ya tathimini yaonaonyesha kuwa wanajamii wanafahamu viashiria vya asili ambavyo hutumika kama kuonyesha dalili za tahadhari ya awali juu ya majanga. Viashiria hivyo vikiwemo;

- ✓ Kunyesha kwa mvua kubwa,
- ✓ Kuongeza kwa maji katika vyanzo vya maji,
- ✓ Kuongezeka kwa mvua kutoka vijiji vyan jirani,
- ✓ Kusikia sauti za wanyama pori,
- ✓ Uingizaji wa wanyama wa ng’ombe mashambani kwa ajili ya malisho,
- ✓ Kupewa na taarifa na watu wanaoishi milimani,
- ✓ Kusikia sauti ya vyura kwa wingi, mto kwenda kasi,
- ✓ Mvua nyingi mikoa ya jirani (iringa, morogoro, mbeya),
- ✓ Jua kali na ongezeko la migogoro baina ya wakulima na wafugaji

Jedwali 16: Viashiria vya Kiasili

Kiashiria vya kiasili	**Asilimia**
Kunyesha kwa mvua kubwa	85%
Maji yanapoongezeka vijiji vya jirani	8%
Kuongeza kwa maji katika vyanzo vya maji	4%
Kusikia sauti za wanyama pori	3%

Matokeo ya tathmini yanaonyesha kwamba jamii hazina mfumo rasmi wa utambuzi wa majanga, hivyo hutumia vielelezo mbalimbali kutambua madhara ya majanga ikiwemo;

- ✓ Kina cha maji kuongezeka,
- ✓ Mimea kukauka, vifo vya wanyama,
- ✓ Idadi ya milo kwa siku kupungua katika kaya.

Jedwali tajwa hapo chini linaonyesha jinsi idadi ya wahojiwa walivyotoa kipaumbele katika vielelezo.

Jedwali 17: Vielelezo vya Madhara ya Majanga

Na.	Vielelezo vya Madhara ya Majanga	Idadi iliyoripotiwa
1.	Kina cha maji kuongezeka	**42**
2.	Mimea kukauka	10
3.	Vifo vya Wanyama	13
4.	Idadi ya milo kwa siku kupungua katika kaya	18
5.	Kuongezeka kwa hali ya utapiamlo	22
6.	Ongezeko la vifo vya watu	7
7.	Wagonjwa wanapo ongezeka	4

Halmshauri ya wilaya ya Rufiji imezungukwa na bonde la mto Rufiji inayoongeza hatari ya ongezeko la majanga kutokana na kujaa kwa maji kwenye mito na kupasua kingo zake. Inapotokea hivyo sehemu kubwa ya makazi pamoja na mashamba huathiriwa na hii indo sababu kubwa ya kuonyesha kwamba sehemu zote (vijiji vyote) hukumbwa na madhara ya majanga. Madhara haya huchukua muda wa miezi 6 pia hutawanyika ndani ndani na nje ya kijiji na kupelekea uharibifu wa mazao, vifo kwa mifugo, mashamba kusombwa, vifaa vya nyumbani na kilimo kupotea na majengo ya umma kuharibika.

Mchoro 7: Kiwango cha kijiji kuathiriwa

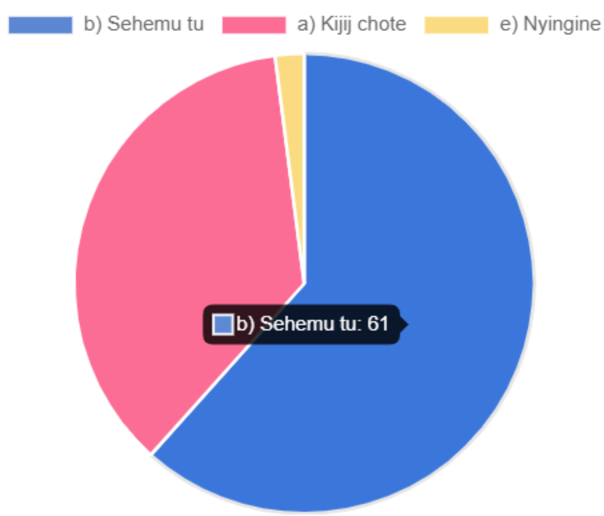

4.3. Hatua ya Tatu: Uchambuzi wa madhara

4.3.1. Mali/Shughuli za Kiuchumi

Matokeo ya tathimini inaonyesha shughuli za kilimo hufanyika katika misimu ya mvua za vuli Oktoba-Disemba na Januari-Aprili wakati kazi za kawaida hutendeka kipindi chote cha mwaka. Wahojiwa walieleza uhamiaji ufanyika kipindi cha maafa ili kunusuru uhai wa familia zao kwa kuwapeleka sehemu salama nje ya vijiji. Pia Uuzaji wa bidhaa na biashara ndogo ndogo hufanyika kipindi chote cha mwaka lakini bidhaa hutofautiana kulingana na misimu ya kiuchumi haswa mavuno na wakati wa upandaji. Jendwali 18 linaonyesha kalenda ya shughuli za msimu kwa mwaka mzima.

Jedwali 18: Kalenda ya shughuli za msimu kwa mwaka mzima

Shughuli	Januari	Februari	Machi	Aprili	Mei	Juni	Julai	Agosti	Septemba	Oktoba	Novemba	Disemba
Kilimo												
Kazi ya Kawaida												
Uhamiaji												
Biashara ndogondogo												
Uuzaji wa bidhaa												
Uvuvi												
Ufumaji												

Umuhimu wa mali za kiuchumi katika kupunguza uwezekano wa kuathirika ni mkubwa kwa maana kwamba rasilimali za kiuchumi huongeza uwezo wa watu binafsi, vikundi na jamii unachangia kupunguza athari za maafa na kuharakisha mchakato wa kurejesha kwa uapatinaji wa mikopo . Madhara makubwa ya uchumi hutokea endapo mvua za msimu hazitonyesha na kupelekea ukame ambapo wanajamii wengine hujikuta wakifanya kazi mpaka za kuuza mkaa ili kukidhi mlo kwa siku katika kaya. Walipoulizwa kama shughuli hizi za msimu huleta mapato, wengi wa waliohojiwa walisema kwamba zinazalisha mapato.

Wahojiwa walisema hutumia mazao ya kwa ajili ya chakula, pia kuuza kwa ajili ya kipato ambacho hutumika kukidhi mahitaji muhimu katika familia na kwa kiasi kidogo katika uwekezaji. Pia wengi wao walieleza kukopa fedha kwani hawana uwezo

Taasisi za kukopesha hazipatikani katika ngazi ya vijiji isipokuwa mikopo inapatikana kutoka halmashauri ya wilaya ya Rufiji. 100,000-200,000 shilingi kwa mwezi huku wanawake wakipata kati ya 10,000-50,000 kwa mwezi. Tofauti za mapato yanayopatikana kati ya wanaume na wanawake ina athari kubwa katika uwezo wa kukabiliana na kukabiliana na athari za majanga. Inaonyesha kuwa wanawake wako katika mazingira magumu zaidi kuliko wanaume, kwa kuzingatia majaliwa ya rasilimali kama vile mapato ya fedha.

Jedwali 19: Muhtasari wa wastani wa mapato kwa jinsia

Jinsia	Chini ya 10,000	10,000-50,000	Zaidi ya 200,000
Wanaume	7.41%	16.05%	76.54%
Wanawake	12.28%	21.05%	66.67%
Watoto	18.75%	25.00%	56.25%

Jumla ya watu 105 kati ya 117 waliohojiwa walikiri kumiliki ardhi yenye zaidi ya ekari 5 ambayo ni sawa na asilimilia 89%. Walieleza kwamba ardhi inatumika kwa ajili ya shughuli za kilimo kwa asilimia 99% na 1% inatumika kwa ajili ya Kilimo.Hii inaonyesha iwapo wakapatwa na mafuriko au ukame, athari ni kubwa sana kutokana kwamba wanategemea aina moja ya kujipatia uchumi na kuwaweka katika uwezekano mkubwa wa kuathiriwa. Haja ya kuwa na vitega uchumii Zaidi ya viwili ni muhimu ili kujenga jamii imara katika nyakati zote haswa wapokumbwa na maafa. Tuliona katika kijiji cha Chumbi A wametenga ardhi ya ukubwa wa hekta moja (1) kama inavyoonekana katika picha mahsusi kwa ajili ya ufugaji, na hii imesaidia kuondosha migogoro kati ya wakulima na wafugaji. Ardhi iko pembezoni mwa chanzo maji na umea majani kwa ajili ya malisho ya mifugo. Wengi wao walisema ardhi ni za kurithi kutoka vizazi, wageni huja kwa ajili ya kukodisha wakati wa msimu wa kilimo.

Mchoro 8: Umiliki wa Ardhi

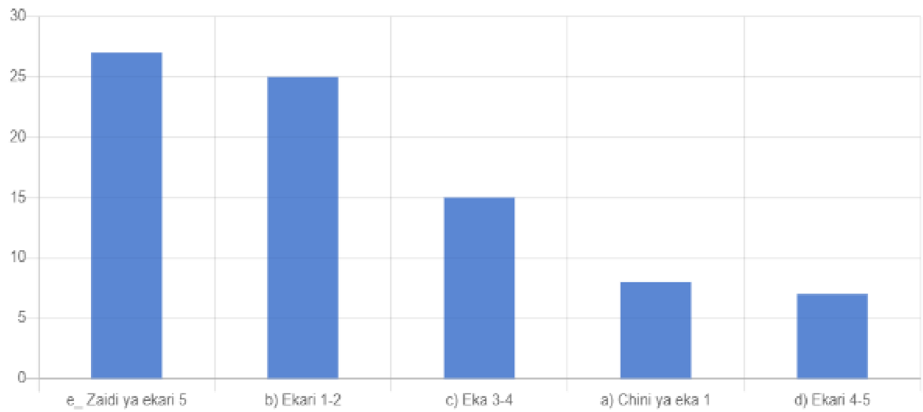

Mchoro 9: Matumizi ya Ardhi

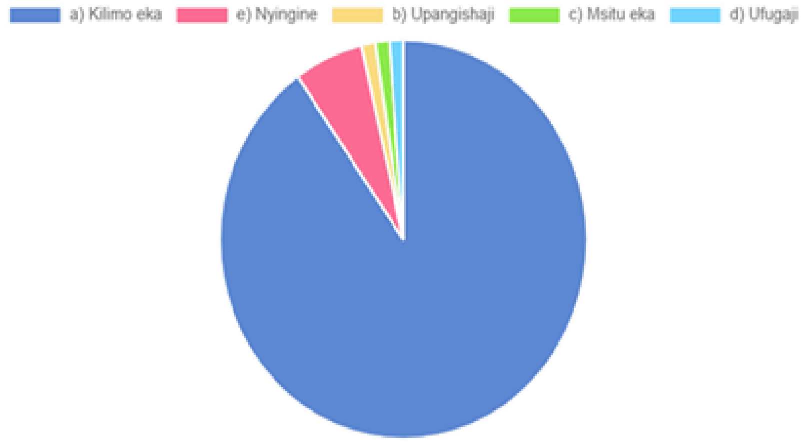

Picha Vivaoliva Shoo :Hekari 1 kwa ajili ya Ufugaji –Chumbi A

Picha Vivaoliva Shoo: Shamba la Kilimo

Uchambuzi unaonyesha wahojiwa walisema wanatumia mazao kama ifuatavyo; asilimia 57.26% ya mazao hutumika kwa ajili ya chakula na kuuza kwa ajili ya kujipatia kipato, wahojiwa asilimia 17.95% walisema ni kwa ajili ya chakula, wahojiwa asilimia 10.26% walisema hutumika kwa ajili ya chakula, kuuza na wakati wa maafa wakati wahojiwa sawa na asimilia 7.69% hutumia kwa ajili ya chakula, kuuza na kusaidia marafiki/ndugu. Katika kuweza kujiandaa na kukabili maafa, wanahitaji kuwa na maghala ya jamii kwa ajili ya kuhifadhi mazao ya chakula na kuuza, endapo majanga yakatokea itakua wepesi kukabiliana nalo.

Jedwali 19: Matumizi ya Mazao

Matumizi ya mazao	Asilimia (%)
Chakula	17.95%
Chakula na Kuuza	57.26%
Chakula, Kuuza , Yanatumika wakati wa maafa	6.84%
Chakula,Kuuza, marafiki/ndugu	10.26%
Chakula,Kuuza na Kusaidia marafiki/ndugu	7.69%

4.3.2. Upatikanaji wa Mikopo na Matumizi yake

Uchambuzi wa tathimini unaonyesha kwamba, asilimia 47.83% ya waliohojiwa hukopa fedha wakati asimilia 52.17% walisema hawakopi. Matokeo yanaonyesha kwamba hakuna vyama vya akiba na kukopa kama SACCOS, benki, vikundi vya jamii (VICOBA) , watu wanapokea mikopo kutoka katika Halmashauri ya Wilaya wa Rufiji ambapo bado mchakato wa kupata mkopo sio rahisi sana kutokana na vigezo vilivyowekwa. Marejesho ya riba ni kati ya asilimia 5-20 ndio inachukua nafasi kubwa, ikufuatiwa na 5% tu. Hii inaonyeshwa endapo wapokumbwa na maafa, uwezo wao wa kurejesha hali ya kiuchumi ni changamoto kwa kukosa vyanzo vya fedha kwa ajili ya kuinua tena shughuli za kilimo, ufugaji na biashara ndogondogo.

Mchoro 10: Asilimia ya watu wanaokopa pamoja na riba ya mkopo

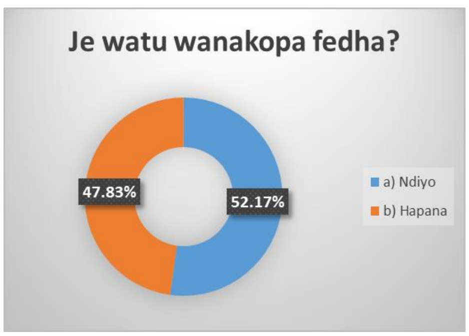

4.3.3. Matumizi Makuu ya Mkopo

Madhumuni makuu ya mkopo imekua kununua mali za kaya (radio, viti,sahani) 26.21% ,matumizi ya kawaida(7.89%), kusaidia ndugu na marafiki(1.75%),kuanzisha biashara (21.05%) na matumizi mengine (29.82%). Washiriki wachache (13.13%) walionyesha kuwa walikopa kwa ajili ya matumizi wakati wa maafa, lakini hii inaweza kumaanisha kutatua matatizo ya kawaida ya kifamilia kama vile afya au tukio la kifo ndani ya familia, na si kwa kutarajia hali halisi ya hali ya hewa au maafa mengine. kutokea. Kukopa kwa mahitaji ya kimsingi kama vile chakula wakati wa maafa haiwezekani kutokana kwamba mikopo haipatikani kirahisi kwani wengi wao huwa wamekumbwa na maafa. Kwa hiyo hii inaashiria kiwango cha juu cha umaskini unaosababishwa na chaguzi chache za shughuli za uchumi zenye uwezo kuwafanya wawe na akiba wakati wa maafa. Katika hali hii uwezo wao wa kustahimili nyakati za maafa ni mdogo na mazingira magumu yao ni makubwa.

Mchoro 11: Matumizi ya Fedha za Mkopo

Namba	Matumizi	Asilimia
1.	Zinatumika wakati wa maafa	15.41%
2.	Kwa matumizi ya kawaida	7.89 %
3.	Kununulia mali za kaya (radio, viti, sahani n.k)	26.21%
4.	Kusaidia ndugu/marafiki	1.75%
5.	Kuanzisha biashara	18.79%
6.	Matumizi mengine	29.82%

4.3.4. Majengo na Miundombinu

Majengo na miundombinu iliyotajwa na wahojaji ni pamoja na nyumba, majengo ya jamii (zahanati, shule, makanisa ya misikiti), mawasiliano ikijumuisha barabara na mitandoa ya simu (mitandao ya simu Airtel, Tigo, Vodacom), miundombinu ya usambazaji wa umeme, visima vifupi na kutoboa mashimo. Miundombinu ya kilimo (skimu za umwagiliaji, matenki ya ardhini, mabwawa ya mkaa) havipatikani katika vijiji vilivyofanyiwa tathimini, kuna mito na mabonde kwa ajili ya kilimo. Nyumba, na visima vinaonekana kuwepo kwa wingi kama inayonekana katika jedwali 23 hapo chini.Hii inaonyesha hata wakati wa maafa huathirika zaidi na watu kukosa makazi, visima vingi havijafunikwa na kusababisha uchafuzi na hatarishi kwenye afya katika jamii.

Mchoro 12: Picha ya Kisima

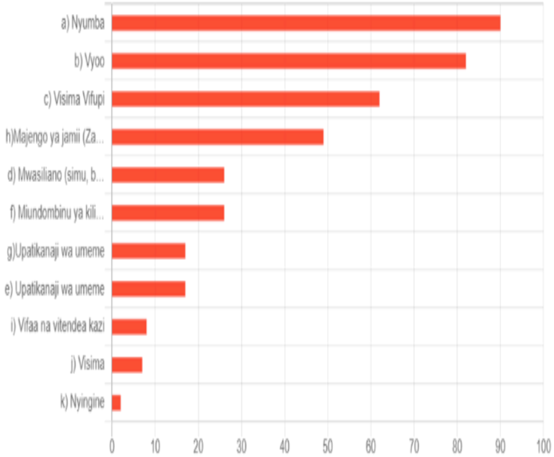

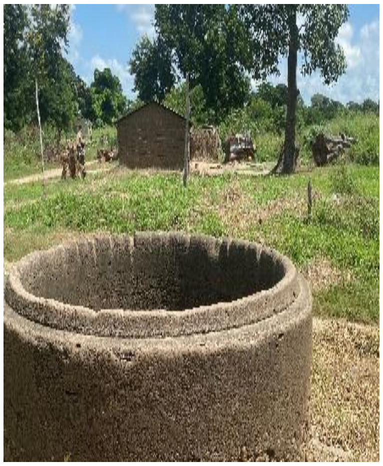

4.3.5. Majengo na Miundombinu iliyopo hatarini

Wahojiwa waliweza kutambua majengo na miundombinu iliyopo maeneo hatarishi na kukumbwa na majanga, walifanya hivi kwa kutumia uzoefu wao wa kila siku, majengo na miundombinu ikiwem nyumba, vyoo, visima, vitendea kazi na vifaa na majengo ya umma. Pia walitoa sababu za kuonyesha kwa nini vipo maeneo hatarishi kama inavyoonekana katika Jedwali hapo chini. Umuhimu wa ukusanyaji wa taarifa kama hizi utasaidia sana endapo kutatengenezwa mpango wa kujiandaa na kukabiliana na maafa, uchoraji wa ramani kuonyesha maeneo hatarishi na salama, njia kutumia kuhama, na maeneo ya kuhamia wakati wa maafa.

Jedwali 20: Majengo na Miundombinu iliyopo hatarini

Majengo	Kwa Nini zipi zipo kwenye hatari na kwa nini
Nyumba	Zimejengwa karibu na vyanzo vya maji na zipo mabondeni
Vyoo	Miundombinu ya maji taka yameelekezwa kwenye vyanzo vya maji
Visima	Vingi vipo wazi, havijafunikwa
Vifaa na vitendea kazi	Hawana mahala maalumu (ghala) pa kuuifadhi vifaa hivo maafuriko yakija yanasomba vifaa
Majengo ya jamii	Majengo yamejengwa sehemu hatarishi mfano kama zahanati ya mohoro ipo pembezoni mwa mto
Mawasiliano (barabara na usafiri)	Barabara hazina viwango vya lami /moramu , huharibika wakati wa mvua kubwa

4.3.6. Mali za watu Binafsi

Mali ya mtu binafsi inajumuisha elimu, ujuzi binafsi, na uwezo binafsi ambao mtu humiliki katika eneo lake. Pi zinatambuliwa kama mtaji wa watu binafsi ambao ni muhimu ikiwemo, ujuzi, elimu, afya bora, uwezo wa kuendeleza shughuli za kujipatia riziki ili kuendesha maisha na kufanya maendeleo. Rasilimali kuu za watu binafsi walizonazo katika vijiji vya tathmini ni pamoja na Kilimo (18%), biashara (15%),uvuvi (13%) na zingine kama inavyonekena katika Jedwali 25. Raslimali hizi ni muhimu katika kujiandaa na kukabili maafa, lakini pia umuhimu wa kuongeza ujuzi na elimu juu ya kujiandaa na kukabiliana na maafa ni muhimu ili kuongeza uelewa na kukabili mabadiliko ya tabia nchi na athari zake.

Mchoro 13: Ujuzi, Elimu na Uwezo Binafsi

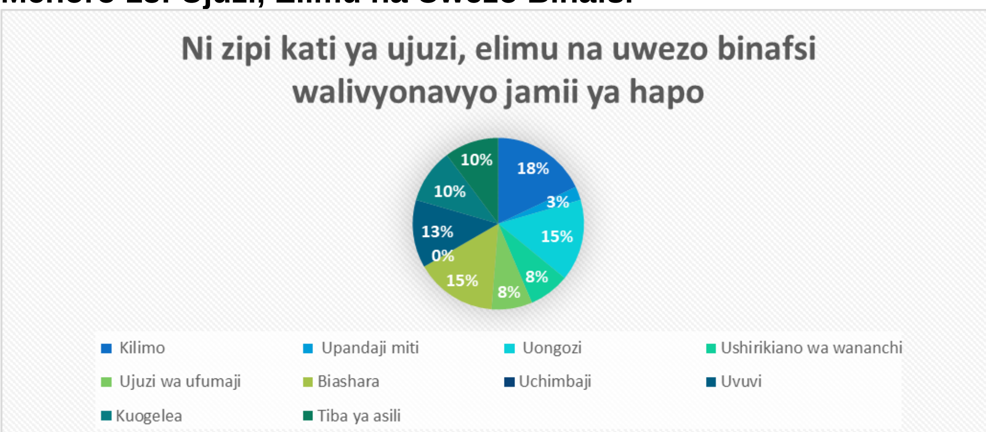

Wakati wa maafa, wazee na watoto (27%) ndio huathirika zaidi, huku wanawake na wanaume (23%) wakiathirika pia. Kawaida wanaume wana fursa au chagua nyingi kuliko wanawake, watoto na wazee katika umiliki rasmilimali na uendeshaji wa uchumi ambazo huwasaidia kukabili athari za maafa, wakati wanawake wakati wa maafa hupaswa kutunza watoto, na wategemezi katika familia na hawana uwezo wa kuwaacha au kuwakimbia wakati wa maafa. Wanaume huathirika kiuchumi lakini uwezo wao wa kurudi ni haraka zaidi ukilinganiha na makundi mengine.

Mchoro 14: Unaonyesha makundi ya waathiriwa wakati wa maafa

Baada ya hatari, wanaume, wazee na wanawake huathirika zaidi ikilinganishwa na watoto (Mchoro). Hii ni kwa sababu, wanaume (kujenga /kurekebisha nyumba, kutafuta kipato, kuhamisha familia kutoka sehemu walizohamishwa wakati wa maafa) na wanawake (kwenda shamba, kuangalia watoto na wategemezi, kurejesha biashara ndogo ndogo) wakati wazee na watoto huathirika kwani walezi wao hujishughulisha zaidi na kazi za kurejesha hali. Kwa ujumla wote hukumbwa na athari za kisaikolojia. Hivyo, uhitaji wa kuwa na mikakati ya kujiandaa na kukabili maafa kwa kuzingati makundi ni muhimu sana ili kuwa na jamii yenye uwezo wa kutambua mapema viashiria vya majanga, na kuimarisha mbinu za kukabiliana nazo pindi yanapotokea.

Mchoro 15: Makundi yanayoweza kuathirika baada ya maafa

Mafuriko yanaleta madhara kwa wananchi kama vile vifo kwa wanadamu na wanyama, uharibifu wa mazao / mashamba, kuharibika kwa makazi, miundombinu kama vile barabara, Taasisi za serikali njia za mawasiliano kama vile minara ya simu, njia za umeme. Kwa upande wa mtu binafsi/mtu mmoja mmoja, mafuriko yaneleta utengano wa kifamilia, mlipuko wa magonjwa, watoto kushindwa kuendelea na shule, utapiamlo, ukatili wa kijinsia kwa akina mama na watoto.

Athari za kawaida zinazotokea baada ya maafa kuripotiwa kuwa uharibifu wa mazao (87%) mifugo (), ardhi () , biashara (), hizi hutokana na athari za mafuriko, biashara

Magonjwa ya kawaida yaliyoripotiwa ni pamoja malaria, kuharisha/kipindupindu na ikifuatiwa na nimonia, ilielezwa kwamba magonjwa haya hukumba jamii kwa wingi nyakati za mafuriko (malaria) hutokana na mazalia ya mbu, kukosa chandarua, gonjwa la kuhara husababishwa na ukosefu wa maji salama ya kunywa, kwani visima hujaa maji machafu yanayoletwa na mvua. Pia ukosefu wa mlo katika nyakati hizi ni mkubwa kutokana na kwamba mafuriko husomba hifadhi za vyakula vyote majumbani. Ili kuweza kujikwamua kuna haja kutengeneza ghala la nafaka katika sehemu za juu ambazo ni salama, kuhakikisha miundombinu ya maji yanalindwa dhidi ya athari za majanga.

4.4. Hatua ya Nne: Uchambuzi wa Uwezo wa Kukabili

4.4.1. Mali za Kiuchumi

Katika wilaya ya Rufiji, ardhi inapatikana kwa ajili ya kilimo na mbuga/hifadhi ya misitu ingawa sehemu kubwa ya ardhi-mashamba yapo maeneo ya mabondeni kwa ajili ya kilimo na makazi pia. Kwa sababu hii, kunakuwepo na hatarishi kuu mbili (2): kuathiriwa na majanga ya mafuriko na uvamizi wa wanyamapori katika makazi ya binadamu. Wananchi wanauhaba wa uelewa ya jinsi ya kulinda na kuhifadhi misitu ya asili, wanyama pori, uhifadhi wa mito na mabwawa hii inawaweka katika uwezekano mkubwa wa kuathirika, kujiandaa na kukabili maafa. Mchoro 16 unaonyesha athari za kiuchumi wakati wa maafa kwenye mazao, mifugo, ardhi, biashara, misitu kinavyoathiriwa.

Mchoro 16: Athari za Majanga katika Mali

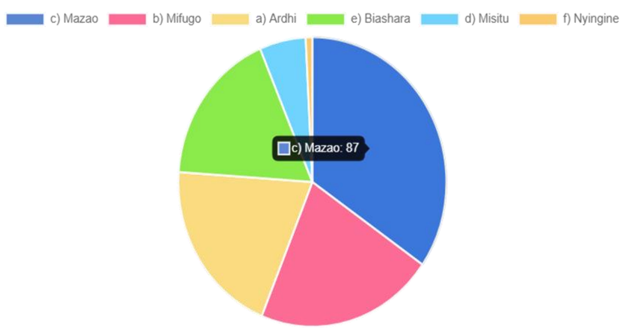

Matokeo ya uchambuzi unaonyesha ardhi hurithiwa kiutamaduni ndani ya familia, inachukuliwa ni mali muhimu ambayo wazazi huachia vizazi vyao. Hii imepelekea kuwepo na ukosefu wa wanunuaji wa mali zao wakati wa majanga kwani hupata wanunuaji wa ardhi na mazao wakati wa msimu wa kulima na uvunaji, hivyo hujishindwa kujikwamua kirahisi kiuchumi wakati wa majanga. Pia wazao hawana desturi ya kukodisha ardhi, hupata wageni toka nje kwa ajili ya biashara ya ukodishaji. Hivyo kumekua na ugumu wa upatikanaji wa soko la uuzaji wa mazao, ardhi, mifugo nyakati ngumu. Upatikanaji wa bima ya majanga/kipindi kiugumu ni muhimu sana ili kuipa uwezo jamii katika kukabiliana na athari za maafa na urejeshaji wa shughuli za kiuchumi.

Mchoro 17: Mali zisizouzika wakati wa maafa

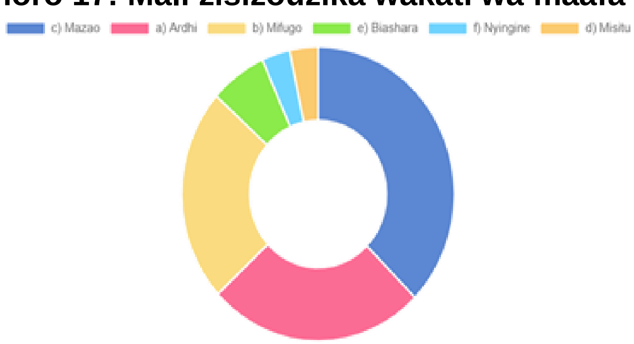

4.4.2. Majengo na Miundombinu

Vijiji vyote vilivyofanyiwa tathimini havikua na ramani za kuonyesha maeneo hatarishi na salama, isipokua Chumbi A kulikua na ramani yenye mpango bora wa matumizi ya ardhi ambapo imeonyesha bomba la gesi, eneo la akiba la kilimo, eneo la uwekezaji kilimo, eneo la malisho, msitu wa hifadhi lakini hakuna alama ya maeneo hatarishi na salama kwa ajili ya matumizi ya ardhi.

Majengo na miundombinu iko sehemu hatarishi, kwani hakuna ramani/alama kuonyesha eneo hatarishi na eneo salama, hivyo majengo na miundombinu ipo sehemu hatarishi za kupatwa na majanga. Mfano; katika kijiji cha Mohoro Magharibi, kituo cha afya katika miaka ya 2000 kilisombwa na mafuriko, hadi leo hii kituo hiki bado kipo eneo hatarishi ambalo ni pembeni ya mto Mohoro. Uhitaji wa uchorwaji ramani za viijiji kuonyesha maeneo salama na hatarishi utasaidia kujenga uwezo wa wananchi kufanya maamuzi sahihi wakati wa uwekezaji na namna hii upungufu wa majanga na uwezo wa kukabili utaongezeka.

Picha Vivaoliva: barabara, madaraja yaliyohatarishi

4.4.3. Mali za watu binafsi

Uwezo wa jamii kuhimili athari za maafa unachangiwa pia na upatikanaji wa uwezo binafsi katika kuelewa majukumu ya mtu binafsi, makundi, taasisi katika kuelewa cha mambo ya kufanya kabla, wakati na baada ya kujiandaa na kukabiliana na majanga yalipo katika jamii. Matokeo ya tathimini yanaonyesha wahojiwa wanaelewa majukumu wanaume, wanawake na watoto wakati maafa yanapotea. Majukumu ya wanaume ni pamoja na uokozi (60%) na kuhamisha familia na vifaa kwa kutumia mitumbwi (60%), kurudisha hali (10%) na uvuvi wa samaki kipindi hicho (30%), wanawake wanajukumu ni kama inavyonekana katika Mchoro hapo chini na watoto umri kati ya miaka 10-18 husaidia mama kuhama, kazi ndogondogo na uokozi wa vifaa mbalimbali. Uhitaji wa kuwajengea wanajamii uwezo wa kuelewa mambo ya kufanya katika mzunguko wa menejimenti ya maafa ni muhimu ili kuwa na jamii imara nyakati zote.

Mchoro 18: Majukumu ya Wanawake wakati wa Maafa

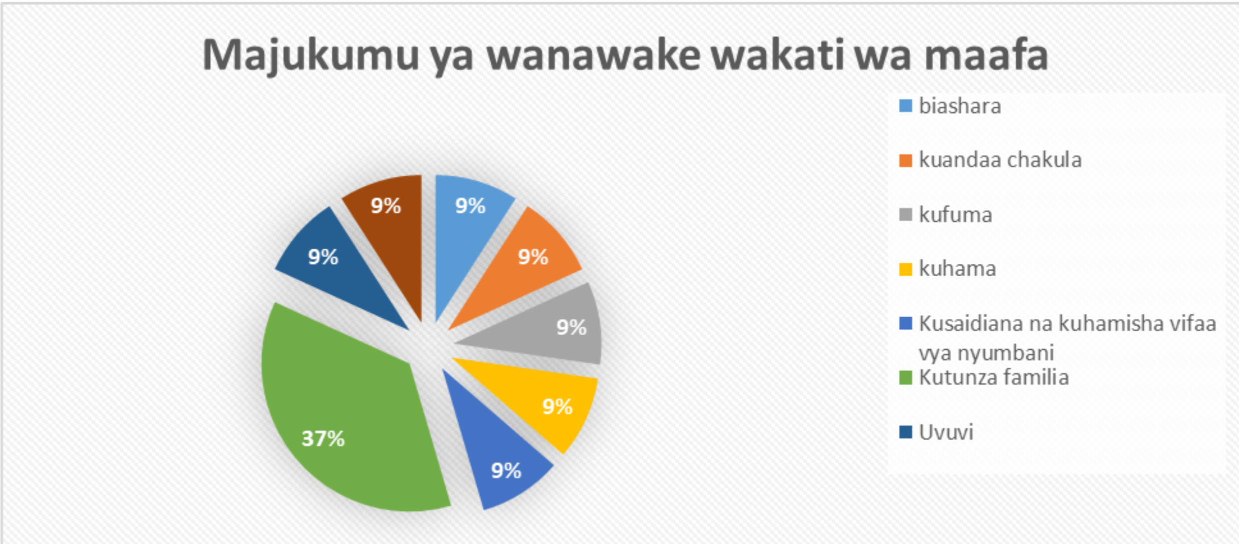

4.5. Hatua ya Tano: Uchambuzi wa Matendo ya Jamii

Jamii imekua inakabiliwa na matokeo ya mifumo iliyopo katika kupunguza madhara ya maafa pindi yanapotekea, majanga ya kiasili hutokea kwa ghafla,na iwepo viashiria vyake vipo aidha huja taratibu au kwa kasi bado madhara yamekua ni makubwa. Wanajamiii wa vijiji vilivyotembelewa wanaulewa na juhudi katika kupunguza athari zitokanazo na majanga kama inavyoonekana hapa chini:-

- ✓ Elimu kupitia mihadhara
- ✓ Kuzuia ukataji wa miti ovyo
- ✓ Kuchangia mitumbwi kwa ajili ya uokozi
- ✓ Kutengeneza uzio kuzuia tembo kuingia mashambani
- ✓ Kutumia baruti kufukuza tembo
- ✓ kupeana elimu ya kutumia maji safi kuepuka magonjwa ya mlipuko
- ✓ Upandaji wa Miti
- ✓ Kuhama kutokea maeneo ya mabondeni kukaa maaeneo ya juu
- ✓ Kutolima karibu na mto au pembeni ya mto.

Ili kuweza kuendelea kupunguza athari za majanga kabla ya kutokea ni muhimu, kuiwezesha jamii kufahamu aina mbalimbali za majanga waliyonayo na jinsi ya kupunguza madhara hayo kitaalum zaidi. Inafahamika gharama ya kurejesha hali baada ya majanga ni kubwa zaidi, kufanyika juhudi za kupunguza, kuzuia na kujiandaa na majanga zitachangia kupunguza gharama za kukabili athari za majanga.

Wahojiwa walieza rasilimali na nyenzo mbalimbali zinazotumika kupunguza madhara ya majanga, tazama mchoro hapo chini. Umuhimu wa kuwepo na vifaa vya kukabiliana na majanga husaidia kuokoa maisha, kupunguza athari za kisaikolojia katika jamii. Vifaa hivi viwepo kulinga na aina ya majanga yaliyopo katika jamii lakini pia kuzingatia mabadiliko ya hali ya hewa ambayo yamepelekea kuwepo na majanga mapya katika jamii ambayo wanajamii hawana uelewa, utaalamu na vifaa vya kujiandaa na kukabli majanga. Mchoro hapa chini unaonyesha rasilimali zinazotumika katika vijiji vilivyoguswa na zoezi la tathimini hii, mitumbwi (46%), boti (27%), ukodishaji wa vifaa (9%).

Mchoro 19: Rasimali zinazotumika kupunguza madhara ya majanga

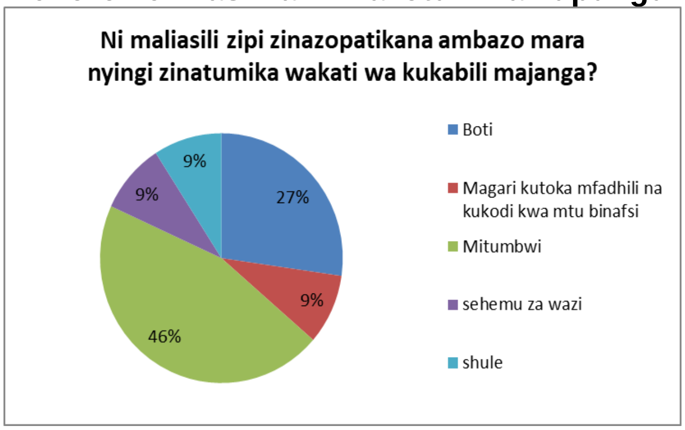

Huduma za kibanadamu wakati wa majanga ni utoaji wa vifaa na chakula kwa wahanga wa maafa. Kulingana na uwezo wa jamii ikiwemo taasisi, serikali ya kijiji, watu binafsi na wasamaria wema hujitolea kutoa misaada mbalimbali ili kupunguza madhira ya majanga kwa binadamu. Wahojiwa walieleza kwa matukio ya majanga yaliyopita, kuna misaada ya kibinadamu hutolewa kama ilivyo katika Jedwali 21.

Jedwali 21: Misaada kutoka nje kwa ajili ya kupunguza madhara ya majanga

Vifaa	Serikali	Mashirika	Vyama
Boti	PMO-DMD	WWF	AMCOS
Nguo, Godoro, Mikeka,Ndoo	Polisi	PAMS Foundation	Wanawake
Vifaa vya kuzuia Tembo		Tanzania Red Cross	
		African Relief	

Mitazamo ya jamii kuhusu uwezekano wa kuathirika na jinsi inavyoathiri ufanyaji na utoaji wa maamuzi husaidia sana kuharakisha shughuli za kujiandaa na kukabili majanga katika jamii. Mitazamo ujengwa na uelewa wa juu ya mejementi ya maafa katika ngazi ya uongozi, familia, mtu binafsi, vikundi na taasisi mbalimbali zilizopo. Hii huchangiwa kuwepo kwa mifumo, miongozo na taratibu za uendeshaji nau uharakishaji wakati wa kujiandaa na kukabili maafa.

Mchoro 20: Mitazamo ya jamii kuhusu uwezekano wa kuathirika

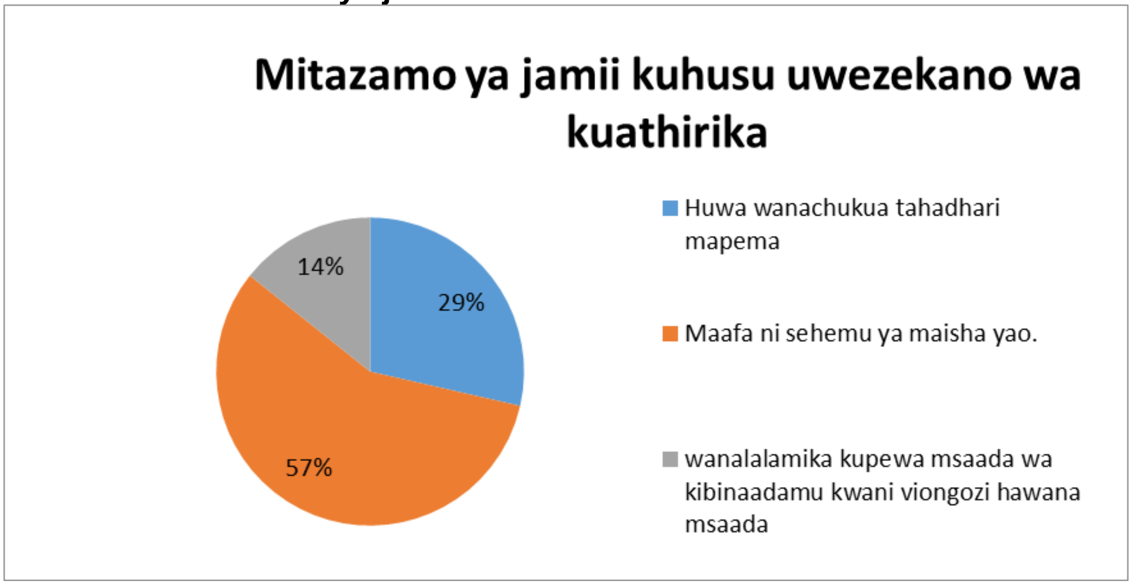

Matokeo ya tathimini imeonyesha uwepo wa ukosefu wa sera, miongozo, mipango na miradi kwa ajili ya kupunguza madhara ya maafa, 12% ya wahojiwa walisema hakuna miongozo na 88% hawajui kuwepo kwa miongozo juu ya maafa nchini. Uenezi wa miongozi hii utasaidia jamii kufahamu utaratibu wa kitaifa juu ya menejimenti ya maafa, pia kuanzisha mifumo ya kujiandaa na kubaliana na maafa kulinga na miongozo iliyowekwa.

Mchoro 21: Uwepo wa sera, miongozo na mipango ya majanga

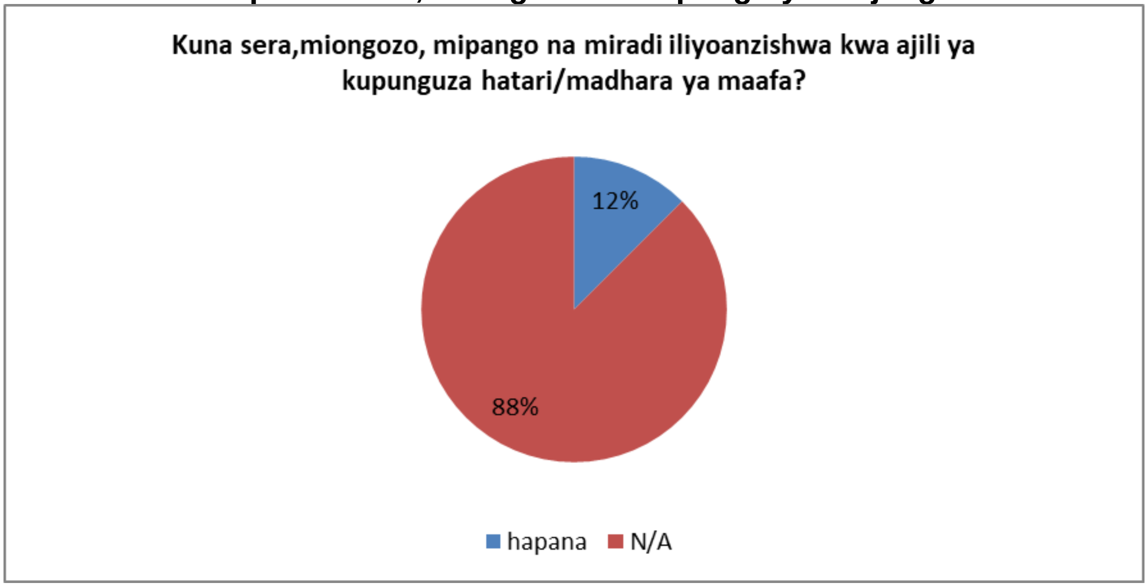

SURA YA TANO

5. Matokeo Muhimu, Mafanikio, Changamoto, Mapendekezo, Kifuatacho na Himitisho

5.1. Matokeo Muhimu

- Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji iko hatarini kukumbwa na vihatarishi ikiwemo mafuriko, uvamizi wa wanyamapori, ukame, magonjwa ya milipuko, migogoro kati ya wakulima na wafugaji. Janga la Mafuriko linatambuliwa kwa ukubwa wake wa athari kwa shughuli zote za kijamii na kiuchumi, na linajirudia kila mwaka ikilinganishwa na janga la uvamizi wa wanyamapori. Hii inatokana na uelewa juu ya kupunguza, kujiandaa na kukabiliana na maafa kuanzia ngazi ya wilaya hadi kijiji. Madhara ya uvamizi wa wanyamapori kwenye Pori la Akiba la Selous hususan Tembo yamekua yakitishia maisha ya jamii, vifo na uharibifu wa mazao hasa mahindi kwenye maghala na mazao ya shambani.

- Rasilimali za jamii kama vile nyumba, vyoo na visima vifupi na baadhi ya majengo ya jamii yako hatarini kukumbwa na mvua kubwa na upepo mkali, na wakati mwingine mafuriko, mali nyingi haziko hatarini kwa vile ziko kwenye miinuko/maeneo salama, baadhi ya visima. si kulindwa (kufunikwa), nyumba zilizojengwa katika mabonde, mifumo ya maji taka iliyoelekezwa moja kwa moja kwenye mto.

- Kamati za usimamizi wa maafa za wilaya na kijiji hazifahamu Sera, Mkakati, Sheria, Mfumo na Miongozo iliyopo kwa serikali. Matokeo ya tathmini hiyo yalionyesha kukosekana kwa sera, miongozo, mipango na miradi ya kupunguza maafa, asilimia 12 ya waliohojiwa walisema hakuna miongozo na asilimia 88 hawakufahamu uwepo wa miongozo ya maafa nchini.

- Kamati za usimamizi wa maafa za wilaya na kijiji hazina maarifa na ujuzi juu ya upunguzaji wa maafa na usimamizi wa kukabiliana na maafa.

- Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji imezungukwa na Bonde la Mto Rufiji jambo ambalo huongeza hatari ya maafa zaidi kutokana na kujaa kwa mito na kupasuliwa kwenye kingo zake. Inapotokea hivyo, sehemu kubwa ya makazi na mashamba yanaathirika na hii ndiyo sababu kubwa ya kuonyesha kuwa maeneo yote (vijiji vyote) yameathiriwa na athari za maafa, vifo vya mifugo, maporomoko ya ardhi, vifaa vya kaya na kilimo kutoweka na majengo ya umma kuharibika.

- Upatikanaji wa mikopo hiyo ni changamoto kwa walio wengi, jambo ambalo limekuwa kikwazo kwa wanajamii kupata nafuu mara baada ya maafa kutokea. Watu wengi huchukua mkopo kwa ajili ya kununua vitu muhimu vya nyumbani na kukidhi mahitaji mengine haya ni pamoja na; bidhaa za nyumbani (redio, viti, sahani) 26.21%, matumizi ya kawaida (7.89%), msaada wa jamaa na marafiki (1.75%), kuanzisha biashara (21.05%) na gharama zingine (29.82%). Washiriki wachache (13.13%) walionyesha kuwa walikopa kwa ajili ya matumizi wakati wa

maafa, lakini hii inaweza kumaanisha kutatua matatizo ya kawaida ya kifamilia kama vile afya au kifo katika familia, na si kwa kutarajia hali ya hewa au maafa. Kukopa mahitaji ya msingi kama vile chakula wakati wa maafa hayawezekani kutokana na ukweli kwamba mikopo haipatikani kirahisi kwani wengi wao hukabiliwa na majanga. Ishara zinazotumika za tahadhari ya awali kama vile Kutabiri uwepo wa janga la mafuriko , Ongezeko la maji kwenye mto kupita kiasi kwa muda mfupi, Kuporomoka kwa udongo kwenye kingo za mto pamoja Kuhama kwa ndege wanaishi kwenye bode la mto Rufiji.

- Uwepo wa janga la ukame ni kiashiria cha asili hutumika kutambua kutokea kwa wadudu wanaoshambulia mazao kabla ya kunyesha mvua za masika) kutabiri mafuriko, ukame na uvamizi wa wanyama, hawana ufikiaji wa ishara za mapema za kisayansi. Haja ya kujumuisha katika programu ya mfumo wa hadhari ya mapema katika ngazi mahususi ya sekta ili kuboresha mawasiliano na ufanisi katika kujiandaa na kukabiliana, hasa kwa hatari zinazohusiana na hali ya hewa kama vile ukame na mafuriko ni muhimu katika kupunguza athari za maafa.

5.2. Mafanikio

- Malengo ya tathmini yalifikiwa kama ilivyopangwa
- Timu ya tathmini ilipata msaada na ushirikiano mzuri kutoka ngazi ya wilaya hadi kijiji
- Kamati ya Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ilipewa muhtasari wa matokeo ya tathmini ambayo ni muhimu kwao ili kuanza kuzingatia katika sekta zao mahususi umuhimu wa kupunguza vihatarishi vya maafa na kujenga jamii stahimilivu katika ngazi zote.

5.3. Changamoto

- Ukosefu wa maarifa na ujuzi katika kupunguza hatari za maafa kwa waliohojiwa, ulileta changamoto katika kujibu maswali.
- Kamati za usimamizi wa maafa za wilaya na kijiji hazifahamu Sera, Mkakati, Sheria, Mfumo na Miongozo iliyopo kwa serikali.
- Kamati za usimamizi wa maafa za wilaya na kijiji hazina maarifa na ujuzi wa kutosha juu ya upunguzaji wa maafa na usimamizi wa kukabiliana na maafa.
- Wilaya haina taarifa na takwimu za kutosha kuhusu mwenendo wa majanga na matukio ya maafa.

5.4. Mapendekezo

- Kuandaa wa Mpango wa Kujiandaa na Kukabiliana na Maafa ikijumuisha uanzishaji wa Kituo cha Operesheni za Dharura cha Wilaya. Aidha, kutokana na kuwepo kwa hatari mbalimbali katika wilaya, mbinu shirikishi katika kushughulikia na kukabiliana na maafa inapendekezwa zitumike kama njia mmojawapo yenye ubora na ufanisi ya kupunguza vihatarishi na uwezekano wa jamii wa kuathirika na maafa. Hii ni pamoja na kuwa na mpango wa kujiandaa na kukabiliana na

maafa wa wilaya ambao utainisha majukumu ya kila mdau katika kutekeleza majukumu mbalimbali ya kukabiliana na hali hiyo.

- Kuandaa Mkakati wa Kupunguza Vihatarishi vya Maafa ikijumuisha Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini: Vihatarishi vikuu vilivyoainishwa kutoka kwa tathmini hii vinahitaji mtazamo wa sekta na ushirikishwaji wa wadau mbalimbali katika kushughulikia. Inapendekezwa kuchukua hatua mahususi za kisekta zenye kuaininisha mikakati ya muda mfupi na mrefu. Mkakati huo utasisitiza ushirikishwaji wa idara za Halmashauri ya Rufiji, Taasisi za Serikali, Mashirika yasiyo ya Serikali na wadau wa ndani wa kupunguza maafa. Kwa hiyo, Mkakati utaainisha hatua na kazi za kamati elekezi ya maafa na kamati ya wataalam wa maafa kwa kuhakikisha misaada ya kifedha na kiufundi inapatikana kutoka kwa kila mdau katika kutekeleza hatua za kupunguza vihatarishi vya maafa katika Halmashauri.

- Kuandaa muongozo wa Utoaji wa Huduma za Kibinadamu ili kuimarisha uratibu na mawasiliano wa operesheni ya kukabiliana na maafa katika wilaya.

5.5. Muhimu Kuzingatia

- Kamati ya Elekezi na Kamati ya wataalamu ya usimamizi wa maafa kujengewa uwezo wa utekelezaji wa majukumu na kazi zao kwa kuzingatia mifumo ya kitaifa ya udhibiti wa maafa, sheria, sera na mkakati.
- Halmashauri ya Wilaya kuhakikisha kamati za usimamizi wa maafa katika ngazi ya wilaya hadi kijiji zinapatiwa elimu, maarifa na ujuzi wa namna ya kutambua hatari, kutambua maeneo hatarishi, kujiandaa na kukabiliana na maafa.
- Upatikanaji wa taarifa na takwimu za hatari, mazingira hatarishi, uchambuzi wa uwezo wa Wilaya utachangia katika kuandaa mpango wa kujiandaa na kukabiliana na maafa, mpango mkakati wa kurasimisha shughuli za usimamizi wa maafa katika wilaya.

5.6. Hitimisho

Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji linakabiliwa na vihatarishi mbalimbali ikiwemo mafurifko, uvamizi wa wanyama pori, ukame, magonjwa ya mlipuko, migogoro ya wakulima na wafugaji. Janga la mafuriko linatambuliwa kwa ukubwa wake wa madhara katika shughuli zote za kijamii na uchumi, na hujirudia kila mwaka ukilinganisha na janga la uvamizi wa wanyamapori. Hii imechangiwa na uelewa juu ya kupunguza, kujiandaa na kukabilia na maafa kuanzia ngazi ya wilaya mpaka kijiji.

Athari za uvamizi wa wanyama pori kutoka pori la hifadhi Selous hususan Tembo, wamekua wanahatarishi maisha ya wanajamii, vifo na uharibifu wa mavuno ya mazao haswa mahindi katika maghala na ulaji wa mazao shambani.

Hivyo, Halmashauri ya Wilaya inatajika kuhakikisha kamati elekezi za usimamizi wa maafa na kamati za utaalam katika ngazi ya wilaya mpaka kijiji inapatiwa elimu, maarifa na uwezo wa jinsi ya kutambua vihatarishi, utambuzi wa maeneo hatarishi, kujiandaa na

kukabiliana na maafa. Upatikanaji wa taarifa na takwimu za vihatarishi, mazingira ya kuweza kuathirika, uchambuzi wa uwezo wa Wilaya utachangia kutengeneza mpango wa kujiandaa na kukabiliana na maafa, mpango mkakati ili kuweza kurasimisha shughuli za usimamizi wa maafa katika wilaya hii.

Halmashauri ya wilaya iainishe wadau wote kutoka taasisi za serikali na taasisi zisizo za serikali kutoka ngazi ya wilaya mpaka jijiji na kuwashirikisha katika usimamizi wa shughuli za maafa, hii itaongeza uwezo wa halmashauri kujiandaa na kukabiliana na maafa nyakati zote.

Kiambatisho A : Timu ya kiufundi kutoka Ofisi ya Waziri Mkuu na Mkoa wa Pwani

Na.	Ofisi ya Waziri Mkuu- Idara ya Maafa	Simu	Barua Pepe	Mahali
1.	Edgar Senga	0782 924 391	edga.senga@pmo.go.tz	Dodoma
2.	Numpe Mwambenja	0715 424264	numpe.mwabenja@pmo.go.tz	Dodoma
3.	Ewald Bonifas	0735 205 999	ewald.bonifasi@pmo.go.tz	Dodoma
4.	Ernest Mwasaga	0717 257 670	tmwangossi@gmail.com	Dodoma
5.	Vivaoliva Shoo	0789 932878	vivaoliva12@gmail.com	Dar es Salaam
	Timu ya Mkoa na Wilaya ya Pwani			
6.	Roseline Kimaro	0712 890663	danackkimarp@gmail.com	Coast Region
7.	Nurdin Mkumbugo	0787 957852	nurudini2014@yahoo.com	Rufiji District
8.	Semeni N.Mbingo	0786 921389	smbigo1@gmail.com	Rufiji District
9.	Rajabu M.Ally	0786 921389	allyrabu12@gmail.com	Rufiji District
10.	Allen Kallongola	0713 224475	allenkalongola@gmail.com	Rufiji District
11.	Joseph N.Magati	0784 253486	jakamati@gmail.com	Rufiji District
12.	Joseph Bundala	0719 499968		Rufiji District
13.	Chagula Mihayo	0688 286767		Rufiji District